تصوير ابو عبدالرحمن الكردي

منتدى إقرأ الثقافي
www.iqra.ahlamontada.com

جەستەیەکی خۆڵاوی بەسەر قالیچەی سولەیمانەوە

ڕزگار لوتفی

منتدى إقرأ الثقافي

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنتَدى إقرَأ الثَقافِي)

براي دانلود كتابهاى مختلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

بۆدابەزاندنی جۆرەها کتێب:سەردانی: (مُنتَدى إقرَأ الثَقافِي)

www. Iqra.ahlamontada.com

منتدى إقراء الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى , عربي , فارسي)

بسم الله الرحمن الرحيم

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

کۆمەڵە چیرۆکی

جەستەیەکی خۆڵاوی
بە سەر قاڵیچەی سولەیمانەوە

ڕزگار لوتفی

١٣٩١

منتدى إقرأ الثقافي

لطفی، محمد رزگار، ۱۳۵٤
جەستەیەکی خۆڵاوی بە سەر قاڵیچەی سولەیمانەوە
داستان‌های کُردی .. قرن ١٤

ISBN: 978-600-5647-48-8

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا
موضوع: مجموعه داستان کردی
١٣٩١ ٦ل٧٤٥س/٣٢٥٦ RIP ٨فا٩/٢٣
کتابخانه‌ی ملی ایران: ٣٠٨٠٣٦٧
■ حق چاپ برای نویسنده محفوظ می‌باشد.

کۆمەڵە چیرۆکی

جەستەیەکی خۆڵاوی بە سەر قاڵیچەی سولەیمانەوە

ڕزگار لوتفی

دیزاینی بەرگ و ناوەڕۆک: ئازاد سورخی

ئەژمار: ١٠٠٠ دانە

نرخ: ٥٠٠٠ تمەن

ناوەندی چاپ و بڵاوکردنەوەی گوتار

سەقز، شەقامی ٢٢ی بەهمەن (پل هوایی)

تەلەفوون: ٣٢٢٧٠٣٠ - ٠٨٧٤

گوتار

منتدى إقرأ الثقافي

پێڕست

■

پێشەکی/ کۆچیرۆکێک لە گەمارۆی میتۆلۆژیا و فولکلۆردا............ ٧
جەستەیەکی خۆڵاوی بەسەر قاڵیچەی سولەیمانەوە............................ ١١
تەتەرەی دڵیماننا ٢١
ماننا و سەفەرێکی خۆخواز... ٢٩
ماننا و خەونێکی بێ کۆتایی... ٣٥
میراتگر.. ٤١
ورتە.. ٤٧
خەنجەر ٥٣
DNA.. ٥٩
تا لێی دەی دەڕی.. ٦٥
٣ دار... ٧٥
تۆزاڵ ٨١
تەرمێک بەسەر دەستی درۆیەکەوە... ٨٧
کۆنترین ئازاری ئەم شانشینە.. ٩٣
بڕیار.. ١٠٣

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

کۆچیرۆکێک لە کەمارۆی میتۆلۆژیا و فولکلۆردا

فەڕۆخ قادر

■

چیرۆک لە فۆڕمی نوێی خۆیدا لە راستیدا بە جۆرێک جێ هێشتنی جۆری گێڕانەوی کۆن و فەزا کۆنەکان بوو. چیرۆک لە فۆڕمی مۆدێڕنی خۆیدا بە گەڕانەوە یاخود هەڵبژاردنی بابەتە کۆمەڵایەتـی، مێژوویی و دەروونییەکان هەوڵی دا بە شـێوەی هونـەری، مرۆڤ و کۆمەڵگای نـوێ و مودێڕن وێنا بکاتەوە و بـە واتایەکی تر گـەر بمانەوێ لە ترمینۆلۆژیی ئەرەسـتوو کەڵک وەرگرین و بە لاسایی کردنەوە ببێ بە ئاوێنەی بالانمای راسـتییە کۆمەڵایەتی و مرۆییەکان. لەم شـێوازە نوێیەدا ئیتر بوونەوەرە ئەفسانەییەکان، دیاردە بانەکان و شوێن و کاتە نادیار و ئەزەلییەکان فەزای چیرۆک بە جێدێڵن و لە جیاتی ئەمانە ئێمە لە گەڵ بوونە زەمینییەکان و شوێن و کاتە دیارەکان رووبەڕووین. بەڵام لە سەردەمی پۆستمۆدێڕن دا و بە دەستپێشخەری نووسەرانی بەناوبانگـی جیهانـی، میتۆلۆژیا و کلتور بوونـەوە بە بابەتی هونەری گێڕانەوە و بەم شێوەیە لە رێگای ئاوێتەکردنی فۆڕمی

منتدى إقرأ الثقافي

چیرۆک و ناوەڕۆکی میتۆلۆژیایی و فۆلکلۆری، دیاردە یاخود بوونەوەرێکی تـــر خوڵقا کە هەم مودێـــڕن دەینواند و هەم کۆن یاخود ترادیســـیۆنی. وە رزگار لوتفی لـــە زۆربەی هەرە زۆری چیرۆکەکانیَ ئەم کۆبەرهەمەدا کەڵکی لەم شێوازە وەرگرتووە.

رەنگە سەرەڕای ئاسایی بوونی پرسیارەکە، پرسیارێکی شیاو نەبێت کە بۆچی رزگار لەم شـــێوازە کەڵکی وەرگرتووە. گەڕان بە شوێن هۆکارەکاندا هەمیشە یەکێک لە ئەستەمترین کارەکان بووە، بەتایبەت کاتێک قسە لە سەر هونەرە. چونکە لە هونەردا، شـــێوازی دەربڕین بەرگێکی یەکجار تایبەت دەپۆشێ کە تێیدا لە دالانە هەزار ســـەرەکانی دەروونی نووسەرەوە گوزەر دەکەن و بـــەم پێیە، واقیع یاخود وێنەکان وەها دەگۆڕدرێن کە دۆزینەوەی هۆکار بۆی، یەکجار دژوار دەبێ.

بەڵام لە راستیدا ئێمە کارمان بە هۆکار نیە. رەنگە خۆشیی و شیرینی و بە مرۆڤانەتر بوونی پتری هونەر لە چاو فۆڕمەکانی تری ناسین دا ئەوە بێت کە پێش ئەوەی لە هۆکارەکان بپرسێ، لە خودی رووداوەکان دەگەڕێ و باس لەوان دەکا. ئەوســـا دواتر ئەو دەرفەتـــە بە خوێنەر دەدا کە لە فەزایەکی کراوە و هێرمنوتیکی و دیمۆکراســـیانەدا خۆی ئەگەر پێی خـــۆش بێ، راڤەیەک لە هـــۆکار یاخود هـــۆکارەکان بکا. هەڵبەت لێـــرەدا رزگار وەک هەموو ئەو نووسەرانەی کە خۆیان بە شێوازەوە خەریک کردووە، زۆر خۆ ئاســـان بە دەســـتەوە نادا، گەڕان لە فۆڕمی مودێڕن و

منتدى إقرأ الثقافي

لە ناوەڕۆکی ترادیســۆنی دا کە بە جۆرێک لە ڕێگای ڕووداوە هەنووکەییەکانەوە خۆی دەنوێنێتەوە، ئاسان نیە.

جا ئیزن بدەن با لە بەر بالاخانەی کۆنی ئەم پرسیارە تێپەڕین و کەمێکی تر باس لە خودی نێوەڕۆک بکەین.

رزگار بــە کەڵــک وەرگرتن لــە میتۆلۆژیا و ئەفســانە مەزهەبییــەکان و تێکەڵکردنــی لــە گــەڵ فەنتازیــای تر یاخــود هەنووکە، پەیوەندی دەگرێ لە گەڵ شــەڕە بە رواڵەت ئەزەلییەکانی وەک براکوژی، ناکۆکییەکان و سەرەڕۆییەکان و نافرمانییەکانی مرۆڤ لە گەڵ خودا، گلەیی لە بێ عەداڵەتی خــودا لە بەرامبەر گەلێک و، ســەرئەنجام گەڕانە دژوارەکانی مرۆڤ.

«بــۆ جیلەکانی دواترا بە ســەدان ســاڵ بێ پشــوودان، بســت بە بستی ئەشــکەوتەکانمان پشــکنی. کون و ڕەهێڵ و قوژبنەکانیشمان جێ نەهێڵا. هەدامان نەدا. شەونخوونیمان کێشا. بەڵام ئاســەوارێکمان نەدۆزییەوە. چیتر پێویست بە گەڕانی ئێوە ناکا. خۆ هیلاک مەکەن و «چێو لە تاریکی مەکوتن!»»

ڕەنگە ئەم گەڕانە دژوار و لە هەمان کاتدا بێ ئاکامە بێت کە دەتوانێ بــە جۆرێک براکوژی، ناکۆکییەکانی مرۆڤ لە گەڵ خودا و نەفرەت لە بێ عەداڵەتی پاســاو بداتەوە و ئەو ئیزنە بــە مرۆڤ بدات کە بەردەوام لــە گەڵیاندا بژیت، ... ژیانێکی ئازاراوی، کە لە گەڵیا بیرکردنەوەیەکی ئەبەدی و ئەزەلیش ڕێ

منتدى إقرأ الثقافي

دەكا. گەڕانی رزگار لێرەدا خوێنەر بیری ئەفسانەی سیزیف دەخاتەوە. بەڵام بەو جیاوازییەوە كە كۆی كاراكتێرەكان نە تەنیا لە رێگای كردەوە، بەڵكو لە رێگای وشەیشەوە راستەوخۆ پەیامێكی خەمناک بۆ نەوەكانی داهاتوو بەجێدێڵن. پەیامی نەگەڕان و مل كەجكردن لە ئاست شكستی ئەوانەی رابردوو و پەلكێشكردنی بۆ ئیستا وەک تەنیا راستیی ژیان و بوون.

رەنگە لێرەوە گەر بمانەوێ بۆ پرسیاری هۆكار كە لەوە پێش هێنامانە ئاراوە، بگەڕێینەوە، دەبێ بڵێین كە شایەد هۆكاری گەڕانەوە و كەڵک وەرگرتنی رزگار لە میتۆلۆژیا ئەمە بێت. لە میتۆلۆژیا و كلتوردا، وەک نێوەڕۆک، گەلێک رووداو هەن كە ئێمە بیری ئیستا و بیری تەنانەت پیش خۆشیانمان دەخەنەوە. واتە بە پەیوەندی گرتن لە گەڵ كلتور، دەگەینە دەرک و تێگەیشتنی بازنەیی لە بوون (بە پێچەوانەی دەركی هێڵی یاخود خەتی). تێگەیشتنێک كە دەتوانێ دوو ئاكامی بە شوێنەوە بێت: ئاكامی تەسلیم بوون بەم دەركە یاخود هەوڵدان بۆ دەربازبوون لێی.

چیرۆكەكان لەم بارەیەوە هیچ ناڵێن. ئەمە لە راستیدا بۆ خوێنەر بەجێماوە.

پانزدەی دێسامبری ٢٠١٢

منتدى إقرأ الثقافي

جەستەیەکی خۆڵاوی بە سەر قاڵیچەی سولەیمانەوە

■

بە سوغرە گرتوومی. لە ڕابوردووەکەی ناگەم. لە کوێوە هاتووە و بۆ کوێ دەچێ، دەقا و دەق چەشنی باوە گەورە خەڵفاوە سێو خۆرەکەی سولەیمانی میرم. لە سەر گوزەشتەکەی ئەوەندەم لە سولەیمان بیستووە کە پێی گوتم:

- «لەو دوور دوورەوە، لە وڵاتی مرۆڤە خۆڵاویەکانەوە دێ. خۆڵ سەرتاپای جەستەی تەنیوە. پێلووەکانیشی بە خۆڵ سواغ دراوە. گوێچکەکانیشی لێوانلێون لە خۆڵ. بە ئاستەم دەبیستن. نابینی جل و بەرگیشی نوقمی خۆڵە؟ ڕێک چەشنی پەیکەرێکی سازکراو لە لمی قەراغ زەریا. کە گەیشتە لات و پێی نایە سەر پشتت، لە لاقە خۆڵاویەکانی گازندە مەکە و سەر خۆتی مەهێنە، ئەوە خۆشەویستی منە و ماندووێکی بە سەد جێ کۆڵەواری کەژە ڕێیەکی سەغڵەتە و جێگای مەرحەمەت و بەزەییە».

ناوچاوانێکی چەتوون و ڕدێنێکی مام ناوەندی پەشمینە و

منتدى إقرأ الثقافي

بۆز، سـیما لەڕ و لاوازەکەی نەخشاندووە. لە سەرووی بارستایی گۆناکانیەوە دوو چاوی زیت و کارتێکەر و بەسام بەدی دەکرێ. قـژ و ڕدێنی تێکهەڵکێـش بوون و پەلکەکەی چەشـنی بۆز مارێکی قـوڵ بە دەوری ملیا پاپۆکەی داوەتەوە. ئاشـکرایە کـە تەمەن دار و بە ئەزموون و بـێ وچان و کۆڵنەدەرە. بڕیارم وابوو بێجگە سولەیمان، کەس نەتوانێ پێم ڕێخشکێنێ و سواری نەدەمێ، بەڵام بێ قسەیی ئەوم پێ ناکرێ و لە حاست فەرمانیدا ملکەج و دەسـتەمۆم. فەرمانی کەسێ کە نوێنەری خودا بووە لە سـەر گۆی زەوی و حەدەم و حەشەم و دێو و درنج و تەنانەت پەلەوەرەکانیشـی لـە ڕەهێڵدا بوون، نێزیک بـە ڕێژەی کۆی دەسەڵاتی خوداوەندی مەزن. لێم پرسی:

ـ ڕەنگە تۆ بەختەوەر ترین مرۆڤی سەر ڕووی دونیا بی کە توانیووتە بنیشیێتە پشتی قاڵیچەی سولەیمان و خولیای سەفەری زەمەنت بێ؟ ئەکرێ بپرسم: بەرە و کوێ؟

قسە کردنەکەم سەرنجی ڕانەکێشا، چاوێکی بە سەرتاپای کۆڵەوار و لە خۆڵ ڕاچووی خۆیدا خشـکاندەوە و بە دڵپڕییەوە گوتی:

ـ بەرە و داهاتوو.

ـ بۆ داهاتوو؟

ڕەنگـە تەقینـەوەی کلپـەی گریانێـک، بوویێتە تاکە پێویستیەک تا هەناوی بسرەوێ.

منتدى إقرأ الثقافي

ـ لە تاو ڕابوردوو!

لە سەفەرەکانم لە گەڵ سولەیماندا بیستبووم کە «ڕابوردوو، سەکۆی هەڵدانی داهاتووە. لە سەر پێگەی ڕابوردووەوەیە کە خەونەکانی داهاتوو باڵە فرە ئەبن. لە ڕووبەرگی ڕابوردوویێکی ئەنجن ئەنجندا، واژۆی داهاتوویەکی زەخمار و کۆڵەوارتر دەنەخشێندرێ!»

ماوەیەکی درێژ بوو چیتر چیرۆکە دووپاتکراوەکانی سولەیمان نەیاندەبزواندم و بێ تاقەتیان کردبووم. دەرفەتێکی باش بوو مرۆڤە خۆلاویەکە بە چیرۆکەکانی خۆیدا بچێتەوە و ڕێگای سەفەرمان کورت بکاتەوە. داوام لێ کرد پێش ئەوەی سەفەری داهاتووی دەست پێبکات، ئاوڕێ لە ڕابوردووی بدەینەوە. پێمل نەدەبوو، وەکوو ترسێ لە شوێن کەوتووێ هەیبێ، بەردەوام نکۆڵی لە گەڕانەوە دەکرد. پتر سەرنجم ڕاکێشرا تا ئەو ڕابوردووە شاراوەیەی ببینم کە نەیدەویست جارێکی دیکە بچێتەوە سەر وەختی. لە ئاکامدا و دوای ململانێیەکی دەستە و یەخە و خۆماڵیانە بە قەناعەتم گەیاند کە «شاردنەوەی ڕابوردوو، مانای کوژانەوەی فانۆس و گوم کردنی زاریچەی گەرووی داهاتووە.» لە ناچارییا ملی دا، بێ سێ و دوو لووتم وەرسووڕاند و ڕووەو ڕابوردوو و بە تەوژمەوە خۆم کردەوە بە گەرووی زەمەندا. گەڕاینەوە بۆ ساتەوەختەکانی زوو:

دوور و نزیک لە بەرزاییەوە ڕوانیمانە ڕووبەری زەوی،

منتدى إقرأ الثقافي

باشتر ورد بووینەوە، تەرمی مرۆڤێکمان بینی بە سەر شانی کەسێکەوە،بە هەناسکە هەناسک و ورد و هێور، بێهۆ و لە خۆڕا بە دەوری خۆیدا وەردەسووڕا، ماندوویی لە هەنگاوەکانیەوە دەچۆڕایەوە. لە سوارەکەم پرسی:

ـ ئەمانە کێن؟

قەتارەی وشە دەرهاتووەکانی زاری، لە قینەوە گلابوون:

ـ دوو برای نابرا! یەکیان ئەوی دیکەیانی داپڵۆسیوە و بێ بەزەییانە کوشتوویەتی. ڕەنگە ئێستا لە شاردنەوەی تەرمەکەیدا بێ. دەستەوەستان و بێ چارەیە. هەڵگری جل و بەرگێ پڕ بە باڵای کورتە باڵای مرۆڤایەتی، پلێتە و سووتەمەنی کۆنە چرای تەم گرتووی مێژوو !

تێی نەگەیشتم، هەستم کرد برینە قووڵەکانی سەر وڕێنەیان خستووە. سەرەتاکانمان بە جێ هێشت، بە ئاقارێکدا تێپەڕین گەردەلوول و تەمتۆمانێکی گرژ بوو، چوارچێوەی خانووەکانی ئاوەدانییەکەی لە گێژەنی خۆیدا ڕاپێچ ئەدا. زات و زریقەی پۆلە مرۆیەکی ماڵ وێران بوو کە لەوبەرەوە دەکەوتە بەر گوێ. نێزیک کەوتنەوەمان کردەوەیەکی ژیرانە نەبوو. دەمزانی سوارەکەم بە خۆڵ گوێ ئاژەن بووە و گرمە و لرفەی گەردەلوولەکەش دووقاتیەتی. بە دەنگی بەرز نەڕاندم:

ـ ئەم خەڵکە بۆ وایان بە سەر دێ؟

ئەویش وەک ئەوەی من کەر بم تا توانی دەنگی بەرز

منتدى إقرأ الثقافي

کردەوە، بە جۆرێ کە ڕەگی لاملی وەکوو کرمێکی ئەستوور هەڵماسی و کەوتە بەر تیری ڕوانین:

- ئەم هۆزە فەرمانەکانی خودایان پێشێل کردووە و کەوتوونەتە بەر پەلاماری بە تەوژمی ڕق و غەزەبەکەی. خودا بۆ ئاماژە دانی ئیرادە و نیشان دانی حیکمەتی خۆی، لە ڕێگەی نوێنەرێکی خۆیەوە لەم ناوچەیەدا، حوشترێکی لە کەلەکەی شاخە بەردینەیەکەوە هاوردەی دونیا کرد و گیانی پێ بەخشی. فەرمانی بە هۆزەکەشدا ئەم نیشانەیە بپارێزن و نەخەڵەتابن ئازاری پێ بگەیەنن. بەڵام هۆزەکە ئەم فەرمانەیان نەخوێندەوە و کەوتنە پەلاماردانی حوشترە و سەریان بڕی و لەت و لووشیان کرد و بۆ شێویان، گۆشتاویان لێ ساز کرد. ئەوەتا بۆ ئەو کردەوەیان کەوتوونەتە بەر غەزەبی خوداوەند و دەبێ سزای تاوانەکەیان بدەنەوە.

هەستم کرد تا لەو ئاقارە تێدەپەڕین و بەرە و پێش دەچووین، مرۆڤە خۆڵاویەکەی سوارم زیاتر دەپەشۆکێ و بێ ئۆقرەتر دەبێ، دەستێ لە ناخیەوە بەرگری لێ دەکرد کە ڕووە و پێش بچێ، ڕەنگە بەرە و پیری کارەساتێکی مەزن، بەرە و تابلۆیەکی هەردەم زیندووی هاوقەدی مێژووەکەی خۆی. لەم سەر و بەندەدا بوو کە پڕینچکەی یەکەم دڵۆپم وێ کەوت. چاوم هەڵێنا، هەورم لە ئاسماندا بەدی نەکرد، سەرم سوڕما ئەم دڵۆپە ئاوە لە کوێوە ئێمەی گرتووەتەوە. بە چواردەورمدا دووەوور لە ئاسۆم

منتدى إقرأ الثقافي

ڕوانی، هیچ پەڵـــە هەورێکی بەجێماوی پاش بارانم نەدۆزییەوە. ســـوارەکەم بە قامک ئاماژەی پێدام بڕوانمە خوارمەوە. «جەلەل خالەق!» زێیەکـــی لە زەریا چوو، لە ناوەندیەوە شـــەقی بردووە و لۆیەکانـــی تا ژێر زگمان هەســـتاونەتە ســـەر پێ! من تا ئەم کاتە دیمەنـــی وام نەدیتووە، هەیبەت و قەلافەتەکەی لەرەی لە دڵم نا. لە ناوەنـــدی کەرتەوە بووی زێکەدا کۆمەڵێک خەڵکی ڕەش و ڕووت، بە هەڵەداوان و گیان لە سەردەســـت، لە پەڕینەوەدا بـــوون. لەو بەری زێکەوە لەشـــکرێکی پڕ چەک و چۆڵێش بە ئەرڕابە و جبەخانـــەوە وەدوویان کەوتبوون. پاش ئەوەی جەماوەرە ڕەش و ڕووتەکـــە تێپەڕین و دوا کەســـی ســـوپاکەش پێی نایە ناوەندی زێکـــەوە، دوو لۆی لە دیوارچوو و بەرزەوەبووی ئاوەکە، برووســـکە ئاسا یەکیان گرتەوە و ناڵە و شریخەکەی بە دەیان پێ ئێمەی پەرتـــەوازە کرد. دوای قەیرێ ئەم قیامەتە هێور بووەوە و دەتگـــووت ئەو زێ لە زەریاچووە لە مێژســـاڵە نە بای دیتووە و نە بۆران. رووبەرێکی پڕ لە شـــەپۆلۆچکەی مەند و ئارام. جار ناجارێ زێکە، تای لە دار سازکراوی ئەرڕابەیەکی نووقم بووی، لە قووڵایی خۆیەوە دەردەهاویشـــتە دەرەوە. دەتگوت نە لەشکرێ بوونی هەبووە و نە شەقاربوونێکی ئاوا مەزنیش. تەمێکی غەریب و نامۆ ئەو ناوچەیەی داگرتبوو. لە مێشـــکما پرســـیارەکان، بۆ دەربازبوون پاڵە پەســـتێویان بوو. ڕووم کردە پیاوە خۆڵاویەکە، کە ئێستا بە هۆی پرژە بارانی ڕووداوەکەوە بۆنی خۆڵی پاش بارانی

منتدى إقرأ الثقافي

لێ دەهات و بە نیاز بووم پرسیاری لێ بکەم کە وشەکانمی لە گەرووەمدا قەتیس دا:

ـ ئەم ڕووداوەش مۆرکی نافەرمانی خوداوەندی پێوە دیارە و ئاڵقەیەکە لە زنجیرەی ئاڵقەکان و بەسەرهاتەکانی مێژووەمان. ئاوێنەی دەقا و دەقی یاخی بوون و لە بەرانبەریشدا، کەوتنە بەر پەلاماری تەوژمی ڕق و تووڕەیی خوداوەندی مەزن. سەرکردەی ئەو لەشکرە دیعایەی خوداوەندی دەکرد و هەستابوو بە کوشتن و بڕینی نێردراوی خودا و دەستە و تاقمەکەی لەم ناوچەیەدا. ئەمە بووە هۆی دەرکەوتنی ئیرادەی بە هێزی خودا و سزادانی تاوانبارەکان و بە دیمانەکردنی ئەم ڕووداوە مەزنە بۆ وەچەکانی داهاتوو.

کە پاش ماوەیەک لە دالآنی زەمەنەوە و بە سەحرایەکی قاقڕدا تێپەڕین، لە ناوچەیەکی هەرە شاخاوی و ڕووبەرێکی چیمەنی مەخمەڵ ئاسادا گیرساینەوە. هێشتا ملە و لووتکەی چیاکان ئاسەواری زستانێکی تووشی پێوە دیار بوو. پاشماوەی ڕندووە بەفرەکانی زستانی ڕابووردوو. لە دامێنەکاندا دارستانی پڕ لە جریوە و تریوەی باڵندەکان، تەژی لە چاوگ و کانیاو و ڕووبارەکان، لێوانلێو لە گوڵ و پەپوولە و وزەوزی هەنگ و مێشە جۆراوجۆرەکان. تابلۆ فەڕشێ، پێکهاتوو لە سەدان ڕەنگی سروشتی، بەرگیراو لە گۆشە نیگای بەهەشتی وەعدە پێدراوی خوداوەند. هەروا کە مەحوی تەماشای دیمەنە ڕازاوەکانی سەر

منتدى إقرأ الثقافي

ڕێی ســـەفەرەکەمان بووین، لە زنێیەکی خرۆشان کە بە درێژایی تەمەنــی بوبووە گەردنبەندێکی پێچاوپێچـــی ڕۆچوو بە ناخی چیاکاندا تێپەڕین. پاش بە جێ هێشتنی چەند چیا و لا باسک، بە ســـەر وێرانەیەکی ئاوێتـــە بووی گڕ و دووکـــەڵ و خوێندا کەوتین. بە دەوری شـــاردا خەندەقێکی بازنەیی بەدی دەکرا. تا چاو حەتەری دەکرد لاشەی بێ سەر و ئەنجن کرا و شێوێندراوی پیاو و منـــداڵ. بە زەحمەت بتوانیبا تەرمی بێ گیانی ژنێکیان تیـــدا بدۆزیتەوە، ئەگەری ئەوە دەکـــرا کە بە تایبەت ژنەکانیان دەســـتچین کردبێت. خۆم پێ ڕانەگیرا و لە پیاوە خۆڵاوییەکەم پرسی:

- ئێرە کوێیە؟

تنۆکێک فرمێسک ڕێچکەیەکی لە گۆنا خۆڵاویەکەیدا شۆردەوە و بە ڕوومەتیا هەڵخلیسکایە خوارەوە و شوێنەواری جێ هێلا:

- ناوچەیەک لە زاگرۆس!

- بێ شک دەبێ نافەرمانییەکی گەورەیان کردبێ؟

- نا لالۆ! هێشتا فەرمانیان وەرنەگرتبوو تا نافەرمانی بکەن!

ئەمجارەیان گومانم نەما کە پیاوە خۆڵاوییەکە بە ڕاســـتی تووشـــی خەفۆکی بووە و لە ورێنـــە کردندایە. جا چۆن گەڵێ هێشـــتا فەرمانیان وەرنەگرتووە و دەرفەتی نافەرمانیان پێنەدراوە ئاوا بە توندترین شێواز کەوتوونەتە بەر قین و غەزەبی خوداوەندی

منتدى إقرأ الثقافي

عادڵ و ڕەحمان...؟!

لە سـەر داواکاری پیـاوە خۆڵاوییەکە ئـەو ئاقارە پڕ لە گڕ و خوێنەمـان جێهێلا. ڕوومان کـردەوە دامێنی ئەو زنجیرە چیایەی پێیدا تێپەڕیبووین. با، بەرامەی خۆڵی ناوچەکانی بەر لە خۆمانی هاوردە دەکرد. ئاشـنا بوو. نیگام گوازرایەوە بۆ سەر و چاوە خۆڵاویەکەی سوارەکەم. قرتەی ددانی بە قەتارە دەهات. لەرینەوەی لەشی لە سەر پشتم هەست پێ دەکرا.

«بای بەرزایی ساردە، دڵ و ناخ دەگرێ»

بێ ئۆقرەییەکی قووڵ بە ڕووخسـاریەوە دیار بوو یا ڕەنگە سامێ...

چاومان چەقییە سـەر جەماوەرێ، لە نـاو دڵی چاڵێکی هەڵکەندراودا. لەو لاترەوە کۆمەڵێکی دیکەش ئاخێندرابوونە ناو دۆڵێکی دەسـتکردەوە. تا دەچووینە پێش تاقمێکی نوێمان دەهاتە پێش چاو، بە ژن و پیاو و پیر و لاوەوە. پێم سەیر بوو ئەم مرۆڤانە هۆی چیبووە خراونەتە ناو ئەم چاڵە دەسـتکردانەوە. لە ناویاندا سـەرنجم چووە سەر زارۆکێ کە داپۆشەکەی، بەرگێکی شینی ئاسمانی بوو، تۆپە لاسقەیەکیشی خستبووە بن باخەڵی، چڵمن و چڵکن و زیتەڵە. لە تەنیشتیەوە پیاوێ بە ناو چاوانێکی چەتوون و ڕیشـێکی مام ناوەندی بۆز، هەڵتروشکابوو، بە بەزەییەوە نازی کەزیـەی منداڵەکەی ئەکرد. لە ناکاو، لەو دیو بارسـتایی و کۆگا خۆڵە هەڵدراوەکانەوە، مەکینە گەورەکان هورووژمیان هێنا

منتدى إقرأ الثقافي

و کەوتنــــە پڕ کردنەوە و تێکردنـــەوەی چاڵەکان. لە یەک ئان و ســـاتدا قیامەت بەر پا بوو. ئەو کەســـانەی دەیانویست گیانیان بـــدەن بە کۆڵیاندا و دەرباز ببن و نەکەونە ژێر لافاو و هەرەســـی گڵ و خۆڵـــەوە، ئەوا بە تیر و گوللـــەی جەندرمەکان دەپێکران. تەمتۆمانی خۆڵ و قریشـــکەی منداڵ و شـــریخەی تفەنگ و هارەهاڕی مەکینەکان تا عەرشی ئەعلا ڕۆیی و پەڕەی گوێی ئاســـمانی هێنایە لـــەرە. خۆڵ زاری منداڵەکەشـــی ئاخنی و لە زریکەی خست. لە پیاوە خۆڵاویەکەم پرسی:

- ئەی تاوانی ئەمانە چییە؟! ئایا فەرمانی خودایان پێشـــێل کردووە؟!

لەو دیو ســـیما خۆڵاوییەکەیـــەوە، کڵپەی هەناوی پژمی و دای لە پرمەی گریان. دوای قەیرێکی زۆر گوێم لێبوو بە دەیان جار لە ژێر لچیەوە دووپاتی دەکردەوە کە:

- نازانم، بڕۆ لە خودی خودا بپرسە!

- نازانم، بڕۆ لە خودی خودا بپرسە!

- نازانم. بڕۆ لە خودی خودا بپرسە...

دواتر بەوەم زانی کە خۆڵی سەر جەستەی سوارە خۆڵاوییەکەم هەمان تۆز و خۆڵی چاڵە دەستکردەکان بووە.

منتدى إقرأ الثقافي

تەتەرەی دڵی ماننا

■

«ئەم خانووە، ماڵی هێراکلووسە، هەر کەس پێی بنێتە ناوی، پەنا دەدرێ»*

نەریت وا بوو هێرا، شاژنی زێئووسی خوداوەندی خوداکان بە پێی بڕیارێ، لە ئەشکەوتی کەرەفتوودا داڵدە و پەنای کەسە لێقەوماوەکانی ئەدا کە بە هەر هۆکارێکەوە لە سووڕانی بەرداشەکانی ژیان فڕێدرابوونە دەرەوە و لە هەوڵی پەناگەیەکدا بوون بۆ حەوانەوە و دەستگیرۆییان. پێش ئەوەی پەنا بدرێن، لە بەر دەروازەی ئەشکەوتەکەڕا دەبووا چوارمیلکە دابنیشن و پاش گێڕانەوەی کورتەیەک لە بەسەرهاتیان، بۆ ماوەی حەوت کاتژمێر نەجوڵێن و بکەونە نزا و پاڕانەوە، بەشکوو هێرا بەزەیی بجووڵێ و دەروازە بەردینە مەڕمەڕەکەیان لێ بکاتەوە و بیانخاتە ژێر چاوەدێری خۆیەوە و پەنایان بدات. دەگێڕنەوە زۆر جار هێرا «ژنوونی ڕۆمی» خوداوەندی ئاسمان و مانگ، هاوسەری زێئووس «ژووپیتێری ڕۆمی» لە بەر ئەوەی پەناگەکەی لە ڕەونەق

منتدى إقرأ الثقافي

نەکەوێ و مەودای بەزەییەکەی پەرەپێ بدا و لە ناو گەڵەکاندا حورمەتیان وەمێنێ و هەڵنەبواردرێن، داوای لە زینووسی مێردی دەکرد، ئارەسی کوڕیان کە بە خوداوەندی وەبا و جەنگ و وێرانی دەناسرا بنێرێتە ناو هۆزەکانەوە و بدا لە تەپڵی شەڕ و بە گژداچوون و هەڵامە ســـاز بکا. بۆ ئەوەی پەناگەکەی هێرا ببێتە مەکۆی حەوانەوەی بێدەرەتان و شـــەڕلێدراوەکان و سووکنایش بگاتە دڵی خواژنی گەورەوە. ئارەس «مارســـی ڕۆمی» خوداوەندی قات و قڕی و کوشتن، بێ سەبرانە چاوەڕوانی فەرمانی باوکی بوو تا ببێتە کوتکێ و دابێتەوە بە سەر گەلەکاندا و بکەوێتە دابەزاندن و جـــێ بەجێ کردنی ئەمرەکەی باوکی. فاڵەکە ئەمجارەیان بە ناوی شاری حەوت شووره یا شاری ڕەنگەکان دەرچوو.

ماننا کوڕە وەرزێڕێکی ناوچەی ســـەکاکز* دەبێ کە سێ ســـاڵ لەوەبەر بە فەرمانی فەرمانڕەوای شـــاری ڕەنگەکان بۆ ڕەنگ کردنی حەوت دیوارەکەی دەوری شـــار بردرابووە پێتەخت و لەوێ بە گەرمی ســـەرقاڵی کارە پێسپێردراوەکەی خۆی دەبێ کـــە ماوەیەک لەوە پێش لافاوی وێرانی و شـــەڕ، ڕایدەماڵێ و بە گوێرەی ناوبانگی پەناگەی کەرەفتوو، ڕاپێچی ئەو ناوچەیە دەبێ. لەو ســـەر و بەندەدا هێرا، هێرمێس «مێرکووری ڕۆمی» خوداوەندی ڕێنیشـــاندەر بەرێ دەکا بۆ یارمەتی ماننا و تا پشت دەروازەی ئەشـــکەوتەکە، دەبێتە ڕێنمـــای. ماننا کە لە ئاگری شـــەڕێکی وێرانگەر قوتاری بووە و دەرد و ئازاری ســـەفەرێکی

منتدى إقرأ الثقافي

دژواری لە چەنتەدایە، دڵەتەپەی چوونە ژوورەوەیەتی. دەکەوێتە سەر چۆک و هەردوو لەپی دەستی وێک دەنێ و بە نیشانەی دووعا پێلووەکانی دەبەستێ و بە سۆزەوە دەڵێ:

ـ هێرا! هاوسەری خوداوەندی خوداکان، خوداوەندی پاسەوانی لێقەوماوان، خوداوەندی مانگ و ئاسمانەکان، بەزەییم دەوێ. تکایە دەرگاکەتم بە ڕوودا بکەرەوە، تکایە لە سۆزی خۆت بێ بەشم مەکە، تکایە...!

ماننا بە بەرگێکی ڕیشاڵەوەبووی ڕەنگاوییەوە ماوەیەک لە ڕێی وەڵام مایەوە. دەنگێکی نەرمی سۆزاوی ژنانە، لە دالانی دەرەوەی ئەشکەوتەکەڕا، تەتەرەیەکی خستە دڵیەوە:

ـ بەسەرهاتەکەت بگێڕەوە، بە بێ درۆ و پێوەنان، ئەگەر لەم مەرجانە دەربچی، وەرناگیردرێی و دەرگاکە بە ڕووتدا ناکرێتەوە و دوور دەخرێیتەوە و تاسەر بە تەنیا و سەرگەردان و لە چاوەڕوانیا دەمێنیەوە. هۆشت بە زمانتەوە بێ، نەدۆڕێی!

ماننا هەناسە و هیوایەکی وەبەر گەڕا، لەوە پێش بیستبووی کە گوتووبویان:

ـ «خوا لاڵە! بۆیە هەر کەسێ ڕاست بووەتەوە و بۆچوونێکی داوەتە پاڵ»

بەڵام ئەمە نە خەو بوو، نە خەیاڵ، بەڵکوو خودی هێرا بوو لە بەر دەروازەی ئەشکەوتەکەی کەرەفتوودا ڕاستەوخۆ لە تەکیا ئەدوا. تەکانێکی بە خۆیدا، بووخچەکەی شانی کردەوە و داینا.

منتدى إقرأ الثقافي

لە حاڵێکدا کە لەرز و شپرێوییەکی ئاستەم بە دەنگیەوە دیار بوو، کەوتە گۆ:

- من ماننا کوڕە وەرزێڕێکی ناوچەی سەکاکزی سەر بە ئیمپراتۆرییەتی مادی مەزنم. وەک بیستوومە یەکەم خەونمان لە کەنارەکانی زەریای باکووردا پێ گەیشتووە، لە تووڕای عیبریدا ناومان هاتووە، میری گەورەم دیاکۆشا بۆ یەکەم جار پێتەختەکەی لە بنارەکانی ئەلوەندا پێک هێنا کە بە هەگمەتانە دەناسرێ. هەگمەتانە بە شاری قەسری حەوت حەسار ناوی دەرکردووە. دەگێڕنەوە چێوەی حەسارەکانی ئەم شارە مەزنە، لێکچوویەکی لە ڕادەبەدەریان هەیە لە گەڵ ئاتێن، پێتەختی یونانی مەزن. ئەم حەوت حەسارە بە شێوەیەکی بازنەیی بە دەوری شاردا ساز کراون و هەرکامەشیان بە ڕەنگێکی جیاواز بۆیاخ و تا بەرە و ناوەند دەڕۆی، دانە وە دووی دانەدا، بەرزتر دەبنەوە. من و چوار هاوڕێی دیکەم لە لایەن گەورەکەمان، ئەژدیهاک شاوە شەرەفی ئەوەمان پێ بەخشرابوو، حەسارەکان بە ڕیز: یەکەم بۆیاخی سپی، دووهەم ڕەش، سێهەم ئەرخەوانی، چوارەم شین، پێنجەم نارنجی و شەشەم بە زیو و دوا دیوارەکەش بە زێڕ وەرازێنین. بارەگای میری گەورە ئەژدیهاک شا و خەزێنەکانی لە دوا حەسار و لە ناوەندا جێگیر کرابوون. شارێ پڕ لە گوڵ و باڵندە، شارێ لە هەموو ڕەنگ و ڕوخسارێکی تێدا بەدی دەکرا. خەڵک لە ئاسایش و تەباییدا ژیانیان دەبردە سەر و لەم سەراوسەری دونیادا بە شاری ڕەنگەکان

منتدى إقرأ الثقافي

ناوی دەرکردبوو. شـــاری پەرتووکەکانی گەنج نامە و شـــاری خەونە ڕەنگاوڕەنگەکان. تا لە ناکاو هێرمێس خوداوەندی شـــەڕ و پێکـــدادان، لاپەڕەی لێ هەڵداینەوە و ملۆزمێکی بۆ تاشـــین. کچەزایەکی ئەژدیهاک شا، کوروش، کوڕی ماندانا خاتوون، بە یارمەتی بابلیەکان کە دوژمنی سوێند خواردووی باوە گەورەی بوون، هێرشیان کردە سەر پێتەختی ڕەنگەکان و ئەژدیهاک شایان بـــە دیل گرت. هەگمەتانە بێ ناز کەوتەوە و خرایە بەر دەســـتی نەیـــاران و دوژمنانی ئیمپراتووریەتی مادی مەزن. هێرا! خواژنی گەورە! ئێســـتاماننا لێقەوماوە و بێ دەرەتان، بێ گەورەیە و بێ پادشـــایە. تکات لێدەکات ببیە پەناگەی و لە بەزەیی خۆت بێ هیوای نەکەی...

هێرا، خولیایەک لە مێشکیا بوو، ویستی ئەو خولیایە زیاتر بکاتەوە، لێی پرسی:

ـ ماننا دڵنیای لەوەی کە وڵامەکەت ڕاستە و چەواشەکاری تێدا نییە؟!

ـ هێرای مەزن! دڵنیام لەوەی کە ئەیڵێم و گومانم لە ڕاستی وڵامەکەم نییە!

هێرا دەیزانی؛

«مرۆڤ تەنیا بینایەکە تا پتر بلەرزێ زیاتر ڕەگ دادەکوتێ و قایم تر دەبێ»

هەر بۆیە کەوتە یاری لە گەڵیا:

منتدى إقرأ الثقافي

- زیپیا* و ئارماسیت* نایاتەوە بیرت؟!

دەســـت بە جێ ماننا هەســـتی کرد دۆڕاوە. نزیک بوو لە هۆش بچێ، بەڵام هێزێ لە ناخیەوە ڕایگرت. دەنگێ پێی گوت: خۆراگــر بە، ئەمە تاقی کرنەوەیە، ئەگـــەر خاڵ نەدەی ڕەنگە هێـــرا بە هەڵەدا بچێ و یارییەکـــە ببەیتەوە. بە خۆیدا چووەوە و هەناسەیەکی بەر خۆیدا و ڕاشکاوانە و بە دەنگێکی بەرز گوتی:

- تا ئێستا ئەم ناوانەم نەبیستووە!

- یارمەتیەکت ئەیەم. دوو قەڵای بە هێز بوون لە ســـەردەمی دەسەڵاتداریەتی مانناکاندا لە ناوچەی سەکاکز کە دەبێتە دەور و بەری زێدەکەت، هەنووکەش نایاتەوە بیرت؟!

ماننا بەڕاستی ڕابوردووەکەی خۆی لە بیر چوبووەوە تا ئەو کاتەی کە هێرا ناوی قەڵاکانی زیپیا و ئارماسیتی هێنایەوە بەر بـــاس. ئەو دوو قەڵایە بۆ ماوەیەکی دوور و درێژ لە لایەن باو و باپیرانیەوە لە هێرش و پەلاماری دەوڵەتانی ئاشـــوور و ئوراتوورەوە پارێزراو بوون، یەکێک لە پادشاکانی ئاشوور بە ناوی سارگێنی دووهەم لە هێرشـــێکی بێ ئاماندا پێتەختی مانناکان دەخاتە بەر پەلامار و پاشـــاکەیان بە ناوی ئێراندووز دەکوژرێ و قەڵاکانیش بێ پشتیوان دەمێننەوە. لە ئەنجامدا سارگێنی دووهەم، دەست بە سەر قەڵاکاندا دەگرێ. دواتر کە ئیمپراتووریەتی مادەکان پێک هات و دیاکۆ بوو بە ڕەمزی یەکگرتن و یەکخســـتنی شانشینە بچووکەکان و بە دەســـتی ئەوان ئاشووریەکان شکێندران، گەلی

منتدى إقرأ الثقافي

ماننا شادمان بوون و هەستیان بە قەرەبووبوونەوەی ئازارەکانیان کرد، بەم بۆنەیەوە بڕیاریاندا لە ناو ئەم ئیمپراتۆریەتە مەزنەدا کە لە ئەفغانستانەوە تا شام باڵی کێشابوو، بتوێنەوە و بۆ هەتا هەتایە نیشتەجێ ببن، هەست بە شانازی بکەن بە مەملەکەتەکەیانەوە و خەمی ئەوەشیان نەبێ کە ناسنامەی خۆیان لە بیر بچێتەوە. منناش یەکێک بوو لەو کەسانە کە هەستی دەکرد خوێنی ماد لە دەمارەکانیا دەجووڵێ و لای ببوو بە باوەڕێکی بە هێز. دەشیزانی کە ناتوانێ لەوە زیاتر هێرا بجەڕێنێ و گومڕای بکا. تێفکری لەوەی کە بۆ وا بە زەلیلی ببووە کەرەستەی یاری دەستی خواکان؛ هێرا «ژنوونی ڕۆمی» خوداوەندی داڵدە و بەزەیی و ئارەس «مارسی ڕۆمی» خوداوەندی قات و قڕی و جەنگ. چەند بە زەبوونی کەوتبووە سەر چۆک، بەشکوو سیلەی بەزەییان بجووڵێ و لە سووچێکی ئەم ئەشکەوتە سارد و سڕەدا بۆ ماوەیەک لە دەستی تەقدیر بیشارنەوە و حەشاری بدەن. خۆی زۆر بە کەم هاتە بەرچاو؛ «مەرگ جارێ و شیوەن جارێ» هەستایە سەرپێ و بە دەنگێکی ڕاشکاوانە گوتی:

ـ هێرا! خوداوەندی ئاسمان و بەزەیی! من لێرەدا ئاشکرای دەکەم کە هەڵە بووم. بۆ من شەرم و جێی داوەشینە کە لەوە زیاتر وەک سەگی بەر قاپیەکەت، کلکم ڕاوەشێنم و لمۆزت لێ خشکێنم و بکرووزێمەوە. باوەڕم هێناوە کە مردن جارێکە و ترس و بێ ئامانیەکەشی سەدان جار. لەمە و دوا، بڕیار ئەدەم کە بە

منتدى إقرأ الثقافي

پشـــتیوانی ئاتنە؛ «مینرۆی ڕۆمی» خوداوەندی سپەر، میری ئاوەز و هونەر، بە گڕ ژیاندا بچمەوە و بەڵێن بێ تا دەســـتەمۆی نەکەم، نەحەسێمەوە...

قاقایەکێ بە کوڵی ژنانە چنگی لە دیواری ئەشکەوتەکە دەگرت و خەریکی نانەوەی تەتەرەیەک بوو لە دڵی ماننادا ...

ژێدەر

* ئـــەم وتەیە بە زمانی یونانی لە ســـەر یەکێ لـــە دەروازەکانی ئەشـــکەوتی کەرەفتوو ســـەر بە ناوچەی ســـەقز لە ڕۆژهەڵاتی کوردوســـتاندا هەڵکەندراوە. پێویســـت بە ئاماژەیە کە مێژووی ئەم ئەشکەوتە دەگەڕێتەوە بۆ پێش مێژوو.
* سەکاکز لە کۆندا بە شاری سەقز گوتراوە.
* زیپیا لە کۆندا بە قەڵای زێویە سەر بە ناوچەی سەقز گوتراوە.
* ئارماسیت قەڵایەکی بە هێزی ماننا‌کان بووە لە پێنج کیلۆمەتری قەڵای زێویە، سەر بە شاری ســـەقزی ڕۆژهەڵاتی کوردستان.

منتدى إقرأ الثقافي

مانـنا و سەفەرێکی خۆخواز

■

هێــزا؛ «ژنوونی ڕۆمی» خوداوەندی ئاســمان و مانگ و بەزەیی، هاوســەری زێئووس؛ «ژووپیتێری ڕۆمی» خوداوەندی خوداکان، پــاش ئەوەی کە مانـنا، ڕەنگڕەژێکی پەرتەوازە بووی هەگمەتانە، بە کردەوەیەکی نەشــیاو، بوو بە هۆی تووڕەکردنی ئەو و ڕەگەی ڕقی هەناوی ژیاندەوە و لمۆزی لە خاکدا، وێنەی مــاری کۆڵەوار، ژان، ڕاپێچی کــرد و کەوتە نانەوەی کەتنێ لە ســەر ڕێی مانـنــا و بیری لە پیلانێکــی خوداوەندانە کردەوە تا جومگەکانی پێ بنووشــتێنێتەوە و بیهێنێتەوە سەر چۆک و لەو ناکارەی کردوویەتی پەشــیمان بێتــەوە و داوای لێبووردنی لێ بکا. لەم لاشــەوە ئاتنە؛ «مینــڕۆی ڕۆمی» خوداوەندی ســپەر، میری ئاوەز و هونەر، دوای هەڵچوون و بە گژداچوونی مانـنا، ڕۆحێکی ســەرکێش و یاخی لــە دەروونیا بەدی کرد و بڕیاریدا باڵەکانی خۆی بە ســەریا بکێشێ و بیخاتە ژێر سێبەر و چاوەدێری خۆیەوە و لە دۆزینەوە و دەســتەمۆ کردنی ژیاندا بە

منتدى إقرأ الثقافي

هانایەوە بێ. بەڵام نەریت وابوو تا لە لایەن کەسێکەوە بانگهێشت نەکرابا، ئاتنە، دەستی یارمەتی بۆ درێژ نەدەکرد. هەر بەم بۆنەیەوە، لە چاوەڕوانیدا مایەوە، تا بەشکوو ماننا بە هۆگریەوە، بکەوێتە شوێنکاتی ئاتنە و یارمەتی لێ بخوازێ.

دوای ئەوەی ماننا لە بەر دەروازەی ئەشکەوتی کەرەفتوودا بەرهەڵستی نەریتی باوی خوداوەندی بەزیی، هێرا بووەوە و لە پاڕانەوەی بۆ پەناگرتنی لەو پەناگەدا، وەک یاخی بوونێ، پاشەکشەی کرد، ناشارەزا یا لە مەڕ بەسەرهات و ڕابوردووەکەیەوە، بە هەڵە دووا و، پێشێلکاری نەریتی باوی کرد و دواتر کەوتە بەر قین و تووڕەیی خواژنی گەورەوە. هێرا، بڕیاریدا، کۆ وێردێ، بەرهەم هاتوو لە سێ ئاکاری دەروونی خۆی، ئاوێتەی ڕۆحی ماننا بکا و تەمێکی تەنکی پەڕەئاسای ڕەش بە سەر گلێنەی چاویا بکێشێ. هێشتا ماننا، بوخچەکەی لە شان نەکردبووەوە و دوا دالانی بێ دەروازەی ئەشکەوتەکەی جێ نەهێشتبوو کە چاوەکانی لە ڕەشەوە هاتن و تریەی دڵی کەوتە قۆناغی بەرز بوونەوە. تەتەرە و ترسێکی لە ڕادەبەدەر، باڵی بە سەر گیانیا کێشا. هەستی کرد بوومەلەرزەیە و گڕکانە و ڕووبەری ئەشکەوت لە شەق بردندایە و خەریکە دەم ئەکاتەوە. لەرزی، وەک تاقە گەڵایەکی ڕەنگهەڵگەڕاوی پێوەماوی پاییزی دارچنارێ، لە ڕووی خۆر و لە بەر وژە وژی بای شەماڵدا. هێرای قیناوی بوو کە تۆوی تەنیایی و چاوەنواری و سەرگەردانی لە دەروونی

منتدى إقرأ الثقافي

ماننادا چاند. ئان و ساتی چووزەرەدانی لاسقە گیایەکی سێ چووکە لە ڕووپەڕی ناخیا. دەنگێکی زیکەداری ژنانە بە گلۆلەیی، ڕاپێچی ئەم بەراو بەری دیوارە بەردینەکەی دالانی ئەشکەوتەکە بوو:

ـ ماننا! کوڕە ڕەنگڕەژە لێقەوماوەکە! نەتزانیبوو بڕیاری خوداکان یەکێکە و پاشگەز بوونەوەی نییە و پێداچوونەوەی مەحاڵە؟ نەتزانیبوو ئەگەر مرۆڤێ بیهەوێ هەرکام لە خوداکانی دەستەڕۆ بکا و تەفرەیان بدا، بۆ هەتا هەتایە دەکەوێتە بەر ئاگری ڕق و دواجار، سزا تایبەتییەکانی خۆی بە سەریا دەسەپێنێ؟ فەرامۆشت کردووە پێش ئەوەی بەسەرهاتەکەت بگێڕیتەوە، ئاگادارم کردیتەوە کە؛ ئەنجامی چەواشەکاری سزایە و نەخەڵەتایی بدۆڕێیت و تا تیرت بسڕ دەکا، بە هەڵەدا نەچی و هۆشت بە زمانتەوە بێ؟ ئێستاکە، ئەمە دەسپێکە بۆ تۆ، سەرەتایەکی ڕەشی بێ ڕۆژنە و بێ ڕووناکی لە چارەتا. لە ڕێکەوتی ئەم چەواشەکاری و یاخی بوونەتەوە، وەک ڕووهەڵماڵیوێکی ئابڕوچووی دەرکراو، تەنیا دەکرێی؛

«لە ئەزەلەوە تەنیایی داپۆشێکی ڕازاوەی یاخی بووەکانە»

پاشان وەک شەمشەمە کوێرەیەکی ناو بوومەلێڵی ئێواران، پەتای سەرلێشێواوی دەتگرێ؛

«لە ئەزەلەوە سەرلێشێواوی، ژێر پۆشێکی ڕازاوەی بەرهەڵستکارەکانە»

منتدى إقرأ الثقافي

دواتر وەک کووندە پەپووێەکی نەجووڵی سەر پەلکە داری دارستانێکی وشکارۆ، بەردەوام بە دوو چاوی کراوەی زەقەوە چاوەنوارِ دەکرێ؛

«لە ئەزەلەوە چاوەڕوانی ڕووپۆشێکی ڕازاوەی لادەرەکانە».

لە ئەنجام و لە گێژەنی ژیاندا، دەبیتە یاخی بوویەکی چارەڕەشی تەنیا و سەرلێشێواو و چاوەنوارِ.

مانناى لاشەڕی بێ خودا! لە یادت بێ ئەم سێ بەرگە ڕازاوەیە، تایبەتە بە هاوچەشن و هاومەرامەکانت و هەرگیز نابێتە داپۆشی جەستەی پەنادراوە لیقەوماوەکانی نێو ئەم کۆنە ئەشکەوتەی کەرەفتوو!

ماننا وەک کوتەڵەیەکی تازەزاوی ئاژەڵێک، لەرزە لەرز هاتە سەر چمکان و بە لادەرگای دەروازەی ئەشکەوتەکەی کەرەفتووڕا خۆی گرتەوە و هاتە سەر پێ. بێ ئەوەی ئاوڕ لە دەرگا مەڕمەڕەکە بداتەوە و توانای وەڵام دانەوەی هێرا؛ «ژنوونی ڕۆمی» خواژنی گەورەی بێ، لەچکی بووخچەکەی وەدووی خۆیدا، بەرە و دەستەمۆ کردنی ژیان و چارەنووسێ کە خۆی دیاری کردبوو، پەلکێش کرد. ئاتنە؛ «مینرۆی ڕۆمی» خوداوەندی سپەر، میری ئاوەز و هونەریش، بێ سەبرانە چاوەڕوانی دەم بزووتن و یارمەتی خواستنی ماننا بوو. خوداوەندی هزر، باش دەیزانی کە:

«سەربووردەی مرۆی یاخی، ئاوێنەی جەنگ و

منتدى إقرأ الثقافي

بەرەنگاربوونەوەی خوداکانە، ئەم سەربووردەیە؛ تەژییە لە ترس، پڕە لە ژان، لێوانلێوە لە مەرگ و ژیانەوەی چەند جارە. ئەم سەربووردەیە؛ تایبەتە بە مرۆیەکی ڕەنگ ڕەژی یاخیەوە کە نایهەوێ وەک پەنادراوێکی دەستەمۆی هێنرا؛ خوداوەندی بەزمیی، ڕۆحی داگیر بکرێ و بێ پەل و پۆ، بئاخندرێتە نێو قەفەسی ئەشکەوتی کەرەفتووەوە»

ئاتنە، باش دەیزانی کە؛ کەژەرێیەکی سەغڵەتە ڕێگا هەڵبژێردراوەکەیماننا و بە بێ پشتیوانی ئەو مەحاڵە بگاتە جێ و بە ئامانج بگا.

ماننا، بە دڵێکی کۆڵەوار و جەستەیەکی ماندووەوە، لە بەر دەروازەی ئەشکەوتی کەرەفتوورا، لاڕێی گرتەبەر، بەشکوو دەرفەتێکی بۆ برەخسێ بە لاشانی ئەشکەوتەکەوە بەرە و ژوور هەڵزنێ و لە سەر بانی ئەشکەوتەکەرا بۆ ماوەیەک پشوو بدا و بیر لە توێشووی سەفەرێکی خۆخواز بکاتەوە. ڕەگەیەکی ڕەش، هەڵەی دەخستە بیناییەوە و تووشی کەم بینی دەکرد. خڕکە و تاشە بەرد و تاوێری ئەو ناوەی، بە زەحمەت لێک هەڵدەبوارد. لە گەیشتندا، پڕ بە دڵ هەستی بە تەنیایەکی لە ڕادەبەدەر کرد. پەتا و لەرزە، جێی نەهێشتبوو. هاڵاوێکی سووتێنەر لە ناخیەوە هەڵدەکشا و خۆی لە دونیای ئازاددا دەرباز دەکرد. کەوتبووە بەرزی. ڕوانییە دەور و پشتی، تاچاو حوکمی دەکرد چیا و دۆڵ و خاکێکی مەیلە و سووری قاقڕ و ڕووت. شێواو و لانەواز و بێ

منتدى إقرأ الثقافي

کەس و بێ خوا مابووەوە. نەیدەزانی ڕووە و کام لا ئاڕاستە بێ. ئەژنۆکانی لە باوەش نا و لاڕوومەتی نایە ســەر کەڵکەکانی. دڵی ختوورەی ئەدا کە دەستێ لە شوێنێکی نادیارەوە بە هانایەوە دێ. لــە چاوەڕوانیەکی مەرگاویدا مایــەوە. ئارام پەلکێش بوو بەرە و دونیای خەونەکانی، ڕەنگە ئاتنە، ویســتبێتی لە ڕێگای خەونەکانیەوە ماننا بە سەر وەکا، بێ ئەوەی نەریتەکانی خۆیشی پێشێل کردبێ ...

لە کۆنەوە گوتوویانە:

«لە سەر هیچ ڕێیان مەخەوە، هیچ خەونان نابینی.»

واتە:

«ڕێگایە، داخوازی خەونە و بێ خەونیش، بێ ڕێگاییە!»

زێدەر

* تێبینی: ئەم چیرۆکە درێژەوەبــووی چیرۆکی «تەتەرەی دڵی ماننا»یە و بە تەنیاش دەچێتە چێوەی چیرۆکێکی سەربەخۆوە.

منتدى إقرأ الثقافي

##ماننا و خەونێکی بێ کۆتایی

■

«ناوچەکانی خـــەون، قەدەغە ناکرێن و پەرژینەکان، بەوێ نامۆن»

ماننـــا، کەوتبـــووە چەقی خەونێکی بێ ســـنوورەوە. ببووە ڕێبـــواری کەژە ڕێیەکی ســـەغڵەت و ســـەرقاڵی ڕێپێوانێکی ئاهوورایی بوو لە بەســـتێنی خەوە کەروێشـــکەیەکدا. تا ئاتنە؛ «خوداوەندی هزر و هونەر» لە شـــەمایلی پیرە پیاوێکی شیرین کەلامی ڕوومەت ڕوون و ڕدێن سپیدا، وەک کارگە بە سورکەی پاییزی لە قەراغ ڕێیدا دەرتۆقی.

. چییە لالۆ؟! دەڵێی هێرکولی و دونیات سەرشـــانی ناوە و خەریکە بە عەرشدا هێور و نەرم هەڵدەزنێی؟!

ماننـــا کە لـــە بوومەلێڵی خەونەکەیدا کتوپـــڕ لووتی بەر کەپووی زەلامێکی کۆنەســـاڵ کەوتبوو، ڕاچڵەکا. قورســـایی نیگای خستە سەر ڕدێنە سپیەکەی و بۆچڕووکی هەناسەیەکی مەودا داری دایە دەرەوە و گوتی:

منتدى إقرأ الثقافي

ـ ڕێگایەکی تووشـــم بڕیوە و وێڵم بەدوای شتێکدا، ناشزانم چۆنە و چییە و لە کوێیە! شەکەتم، زۆۆۆۆۆریش شەکەت...

پیرە پیاوە کۆماوە ئێسک سووکە لەبز شیرینەکە، هەڵوەدای باوەشـــە بەردێک بوو، دۆزییەوە و بە یارمەتی گۆچانەکەی لە سەری هەڵترووشکا:

ـ لالـــۆ! وادەردەکـــەوێ یاخی بووی و بە گـــژ خوداکاندا چوویتـــەوە، واش پێدەچـــێ؛ کەوتبیتە بەر ڕقیـــان و لە ئەماندا نەمابی، ئەی ئێستا لە چی دەگەڕێی؟!

ـ لە ژیـــان! دەمهەوێ بیدۆزمەوە و دەســـتەمۆی کەم و بە هێزا و زێنووسی نیشان بدەم کە؛ بێ بەزەیی و یارمەتی ئەوانیش دەکـــرێ کە بگەم بە ژیان و کەوی بکەم. نامهەوێ چیتر لێیان بپاڕێمەوە و بکەومە بەر پێیان و ببمە کاسەلێس و کلک بادەریان. چاوەڕوان بم کە سیلەی بەزەییان بجووڵێ و بۆ ئاوڕێکیان؛ هەزار جار ســـووک و چرووک بکرێم و هەموو ساتێ لە شەرما ببم بە دڵۆپێ ئاو و بە زەویا ڕۆچمە خوارەوە.

ـ ئەی بۆ دەســـتە و داوێنی ئاتنـــە؛ «میری ئاوەز» نابی؟ بێگومان ئەو لەم بارەوە، زانیاری تەواوی پێیە، دەتوانێ بتگەیەنێتە سەر مەنزڵی ژیان؟!

ماننا، هەستی کرد ئەم پیرە مێردە، هەرەی لە برەی دەکاتەوە و چەنتەی شـــتێکی تێدایە. بەرە و پیری کشـــا و لە تەنیشتی هەڵکورما:

منتدى إقرأ الثقافي

ـ کاکــە مام! ئەوەندە تاڵی و ســوێریم لە دەســت خوداکان چێشتووە، بەرامبەر بە هەمووان بێ باوەڕ بووم، هەر لە دەسپێکی تەمەنمــەوە تا ئێســتا، جێ پەنجەی خوداکانی پێــوە دیارە. لە ناوچەی سەکاکز، ئارەس؛ «خوداوەندی قات و قڕی و کوشتن» بڕیاری شــەڕێکی وێرانگەری بەسەرماندا سەپاند. پاشان وەک ڕەنگڕەژێ بانگهێشت کرام بۆ هەگمەتانە پێتەختی ڕەنگەکان و ماوەی چەند ســاڵ سەرقاڵی ڕەنگڕەژی دیوارەکانی دەوری شار بووم کە؛ دیســانەوە کەوتینە بەر پەلاماری دەستی شەڕەنگێزی ئارەس، کەلەلا و بێ دەرەتان، ڕوومان کردە ئەشکەوتی کەرەفتوو، مەکــۆی داڵدە و بەزەیــی، کە دواتر لێم ڕوون بــووەوە، ئەوێش ئەو پەناگە و حەســانگەیە نییە کە چاوەڕوانــی بووم، بەڵکوو بەندیخانەیەکــی گەورەیە و تا مەرجەکانــی بەندییەکی تەواو عەیارت تێدا نەبێ، وەرناگیردرێیت و ناچیتە ژێر سێبەری بەزەیی هێرا؛ «خواژنی گەورە»وە. تا چەشــنی کووپە و گۆزەڵە سەدان جار، بە بەرد و دارتا نەدات و لە ســەد لاوە درزت تێ نەکات و نەتشکێنێ و نەتپرووێنێ، ئۆخژن بە دڵی ناگات و لێوڕێژ نابێ لە تام و چێژی گەمەکەی.

وا هەست ئەکەم ئاتنەش، یەکێکە لەوان و دڵم بەرایی نادا و ئاو ناخواتەوە. ئاگاداری ئەوەشم کە؛ «هیچ خەنجەرێ، دەسکی خۆی نابڕێتەوە». بۆیە ئەوەندە بوغز گرتوومی و لە ناخما پەنگی خواردووەتەوە کە تەنانەت ئامادەش نیم دەستە و دامێنی ئاتنە ببم

منتدى إقرأ الثقافي

و یارمەتی لێ بخوازم ..

ئاتنە، باش دەیزانی کە؛ «هەر خودایەک تایبەتمەندییەکی نەگۆڕی هەیە، ئەویش کردەوەکەیەتی» و «خوداوەندکان لە ڕووی دوونیان بۆ بەڕێوەبردنی ئەرکەکانیان» و «شەڕ، ئاشتی، ڕق، بەزەیی، خۆشەویستی و ... ئەو تایبەتمەندییانەن کە کات و شوێن ناناسن و تەمەنیان بەندە بە تەمەنی خوداکانەوە». دەشیزانی کە ئەگەر، ماننا، ڕۆژێ لە ڕۆژان، بەم واتایانە بگات، ئەوا دەبێتە کوتکێکی بە تەوژم کە بەر ڕۆحی دەکەوێ و لە گرێژنەی دەبا و بێ هیوا دەست لە هەموو شتێ دەشواتەوە و تاقە ڕێی «مەرگ» هەڵدەبژێرێت. ئەوەشی دەزانی کە پاش ئەم دەرکەوتەیە و مەرگی ماننا ماوەی خودایەتییەکەیان کۆتایی پێ دێت و گەمەکانی نێو ئەم کەوشەنەش، تەنیا بە دەردی لاپەڕەکانی مێژوو دەخوات، ئەویش بە بێ خوێنەر!. هەر بۆیە کەوتە خۆ ڕێگەیەک بخاتە بەردەمی ماننا، بەشکوو دڵخۆشی بکات و ئەوەندە سەرقاڵ ببێ کە؛ بیر لە کردەوەی خوداوەندەکان نەکاتەوە. دوو ڕێی هاتەوە یاد؛ یا بینێرێتە سەر زێی گەورە و هێڵەکێکی بداتە دەست و لێی بخوازێ کە بەردەوام و نەپساوە لە ئاوی چۆمەکە هەڵێنجێ، تا جارێ لە جاران بتوانێ پڕ بە هێڵەکێ ئاو ڕاگوێزێ بۆلای و ئەمیش لە باتی، ڕێی دەستەمۆ کردنی ژیانی پێ نیشان بدات، یا بێ وچان بکەوێتە شوێن هەورە ئاوس و باران گێڕەکان و دوای تاوێکی بە گوڕ و داتەکاندنیان

منتدى إقرأ الثقافي

و دەرکەوتنی کۆلکە زێڕینە، بە پەلە بیگاتێ و لە باوەشـــی نێ و بە خۆیەوە ڕایمووسێ.

ئاتنە، لە شەماییلی پیرەپیاوەکەدا و بە یارمەتی گۆچانەکەی هەســـتایە سەر پێ و چەند هەنگاو لەماننا دوور کەوتەوە و ڕوو لە کۆمەڵێک هەوری ڕەشی ئاوس کە لە ئاسۆوە دەرکەوتبوون، ڕاوەستا و لە حاڵێکدا کە پشتی لە ماننا بوو و چاوی لە چاوی هەڵکەندبوو، بە نووزەیەکی پیرانەوە گوتی:

ـ لالۆ! وادیارە چەرمەســـەری دونیات بە ســـەردا هاتووە و لە ڕادەبەدەر چەوســـاویتەوە، لە دڵمەوە بـــۆت بەداخم و لە گەڵتا هاو ســـۆزم. ئەگەر لێـــم وەربگری و لـــە ئامۆژگارییەکانم لا نـــەدەی، دەمهەوێ کەمێ لە مەینەتییەکانت کەم بکەمەوە و بە ئاسوودەییت بگەیەنم. ئایا دەتەوێ ژیان دەستەمۆ بکەی؟ ئەگەر گوێ بە قســـەکانم بدەی، بۆ ئەم کارە، ڕێگایەکت دەخەمە بەر دەم، پێویستیت بە ئاتنەش نەبێ؟!

ماننا وزەیەکی هاتەوە بەر و تینی بە قسەکەیدا:

ـ کاکـــە مام! ئایا ئەم قســـەیە ڕاســـتە و دەتوانی خۆت لە کاروباری خوداوەندەکان هەڵقورتێنی؟

ـ لالـــۆ! ئەو ڕێیەی تۆ گرتووتە بەر، من دەمێکەیە پێوامە و ئەگەر بێ پشتیوانی خوداکان بووایە، هەرگیز نەمدەتوانی بەم شوێنە بگەم. ئێستاش بە قەد پیرە مەڕێ تەمەنم ماوە و دەمەوێ ئەزموونی ژیانم لە پاش خۆم جێ بهێڵم.

منتدى إقرأ الثقافي

ـ کاکە مام! ئەگەر بتوانی ژیان بنێیتە ناو دەستمەوە، بەڵێن بێ هەتا هەتایە، دەبمە مورید و ئیمانداری تۆ و لە ئامۆژگارییە بە نرخەکانت دەرناچم.

ماننا، لەو ڕۆژەوە و دوای وەخەبەر هاتنەوەی لە سەر بانی ئەشکەوتی کەرەفتوو، تەنیا و هەراسان و بێ حەوانەوە، ڕۆژی لێ نەبوواردووە و شێلگیرانە، لە هەر ناوچە و سەرزەمینێ سووسەی بارانی کردبێ، خۆی گەیاندووەتێ و چاوەڕوانی دەرکەوتنی کۆلکە زێڕینە بووە، پاشان چووەتە سەروەختی و باوەشی ئاواڵە کردووە بۆ لە ئامێزگرتن و ڕامووسانی. لە پیرە پیاوەکەی بیستبوو کە: «ئەگەر ڕۆژێ لە ڕۆژان، بەخت یاوەرت بوو و توانیت ئەو کۆلکە زێڕینەیە لە ئامێز بگری و بە خۆتەوە ڕایمووسێنی، ئەوا توانیوتە ژیان دەستەمۆ بکەی و بە ئاواتەکەت بگەی. بەو کارەش دەتوانی بچیتە ڕیزی خوداکانەوە.»

قاقایەکی بە کوڵی ژنانەش، بەردەوام چرنووقی لە دڵی ماننا دەگرت و تەتەرەیەکی مەرگاوی لە ناخیا دەنایەوە ...

* ئەم چیرۆکە دوابەش و درێژەبووی دوو چیرۆکی «تەتەرەی دڵی ماننا» و «ماننا و سەفەرێکی خۆخواز»ە

منتدى إقرأ الثقافي

میراتگر

■

هەموو شەوێ، هاوکات لە گەڵ بوومەلێڵی ئەستێرەپەڕاندا، بە دەفرێکی نەخشێندراوی ئاڵتوونیەوە، کە لێوانلێوو و تژی بوو لە ترس و خۆف، هەڵیدەکوتایە سەرم، پاشان بە هێمنی و زۆر بە وەستایی و بێ ئەوەی دڵۆپێکی بە فیرۆ بدا، ڕۆی دەکردە گەروومەوە. نەمدەناسی. حەزم لێبوو، دەمامکی ڕووخساری هەڵماڵیبا و بۆ تەنیا جارێ چاوم بە چاوی کەوتبا. بەشکوو بمزانیبا ئەو کەسەی بێ وچان و بە کاوەخۆ، هەموو شەوێ، لە سەرووبەندی ئەستێرە پەڕاندا، لە لاشانی پردە پەین ڕێژەکەی خوارووی شار، بەرە و ژێر دەبووەوە و هەنگاوی دەنایە ناو ئەو پەین و پاڵەی، ڕۆژانە لە سەوەتەکانەوە، هەڵدەڕێژرانە قەراغ چۆمی شار کێیە و مەبەستی لەم کردەوانە چییە؟!

ـ نەخەوتووی؟ گوێت لە منە؟!

گەلێک جار حەژمینم نەدەما و بە تەواوەتی قەراری لێ دەبڕیم و بەو مەراقەوە دەجەڕام، چەشنی زەلامێکی نێو قەد

منتدى إقرأ الثقافي

ئەستووری بێ دەرەتان کە لە تاو ئازار و ژانی گورچیلەی بە مەرگی خۆی ڕازی بێت و بە سەر و کەللەوە بەرەو پیری دیوار بچێ. پەستێو و کونج و کەلەبەرە تار و تنۆکەکانی مێشکم، سیخ ئاژەن دەکرد. پەلم بۆ ژوورە ئاستەنگەکانیش دەکێشا، بەشکو بێتەوە یادم کە لە چ کاتێکدا و چلۆن منی بێ پەل و پۆ و چلمەلەتە، هاوردەی بن ئەم سەوەتەیە کرام.

دەنگێك لە نادیارەوە دەڵێ:

- گەوجە گەوج بەسە، لە مێشکتا سوراخی مەگرە، وەڵامەکەی لە وێدا نادۆزیتەوە، لە ناو ئەو خاکانەی بگەڕێ، خاک!

دەنگێکی تر دەڵێ:

- مرۆڤی ژیر و زانا لەم خاکە پیس و پەڵۆخ و لە نوێژ چووەدا، بۆ ئەو وەڵامە مەزنە ناگەڕێ. وەڵامی مەزن لە چەنتەی مەزندایە. مەزنترین چەنتەش، ئاسمانە ئاسمان!

دەنگێکی دیکە دەڵێ:

- سەرێ نەیێشێ پیراسکەی لێ نابەستن گالۆ. کەمت پرسیار هەیە ئەمەشت لێ زیا.

هەر جارێ دەهات، بێ چرپە و بە کاوەخۆ، ساتەوەختێکی کەم بە دیتنی ڕادەچڵەکام و دەچرژام، پاش ماوەیەکی کورت، دەستبەجێ دەهاتمەوە سەرخۆ. هێندەی دووپات کردبووەوە، بە تەواوەتی پێی ڕاهاتبووم. بە نووکی گۆچان، سەوەتەکەی بان

منتدى إقرأ الثقافي

ســـەرمی بەرز دەکردەوە و دەیهاویشـــتە ناو زۆنـــگاو و گەناوی چۆمەکەوە و پلتەی دەهات. ئەوســـا دەفرێکی نەخشـــێنراوی ئاڵتوونـــی لە پێچەرۆکی دەســـماڵێکدا دەردەهێنـــا و لە گۆزەڵە مەفرەقیەکەی بن پشـــتوێنەکەی لێورێـــژی دەکرد و لێهاتووانە پێـــی دەخواردمەوە. هاوکات لە گـــەڵ هەڵقوڕاندنەکەدا و دوای بەرز کردنەوەی ســـەرم، لام ڕوون دەبووەوە هەمان ئان و ساتە، دەم و زەمەنی ئەستێرە پەڕان. پاشان دەچووەوە سەروەختی سەوەتەکە. لە ناو زۆنگاو و گەناوی چۆمەکەدا، بە یارمەتی گۆچانەکەی و بە ئاوەچۆڕەکەیەوە، دەیکێشـــایەوە دەر و دەیخستەوە بان سەرم. ڕێک و پێک لە شـــوێنەکەی خۆیدا و وەک شەوانی ڕابوردوو. لە گەڕانەوەیدا هەنگاوەکانی بێ چرپە بوون، دیار بوو پێ لە سەر پەیـــن و پاڵی ئەو ناوە دەنێت. چەندە پێم گەوج و نەفام بوو، هێند بە ساویلکەیی دەهاتە بەر چاوم و قاقا پێی پێ دەکەنیم. دەزانی چۆن؟ ئاوا: قا.. قا.. قا ...!

قاقا کێشانەکەم لەوەدا نەبوو. دەکەوتمە سەر گازەرەی پشت، پاشـــان هەڵدەئایسام و پژمین و تڕینیش بە دوویدا. کە دەهاتمەوە سەر خۆ، لێم ڕوون دەبووەوە کە ئەمانە هەموویان خەون و خەیاڵن. خـــەون و خەیاڵێکی پووچ و بە تاڵ، چەشـــنی تاقە گوێزێکی ڕواڵەت جوان کە دوای قرچەی شکاندنی بە پووچ دەربچێ:

- بە سەرت قەسەم لەم ژیانە بێ نرخ و سەگ ژییەما ئەوەندەم گوێزی پووچ شکاندووە، حەد و حەسری نییە!

منتدى إقرأ الثقافي

له بیرم چوو ئەوەش بڵێم، ئەو زەلامەی تامەزرۆی ناسینی بووم و هاوشێوەی ژنێکی دووگیان موژدیم بۆ دەکرد، گوێژی بۆ نەدەهێنام، بەڵکوو جرج و مشکە ڕەشە ئاوسەکانی قەراغ زۆنگاو و گەناوەکە کێشەوەیان بۆم دەکرد ... ئەوە دەڵێم چی؟ بەڵێ... قاقام دەکێشا، بۆ گەوجیەتی و ساکاری ئەو زەلامە دەمامکدارە. هاتووە ڕێک لە ناو ئەم پەین و پاڵە و لە قەراغ زۆنگاو و گەناوی تەنیشت پردە پەین ڕێژەکەی خواروی شار، ساباط و مەنزڵی بۆ کردووم، وا کە لە بۆن و بەرامەی بۆ گەنیوی پیسایی ئاوەڕۆکانی شار کە چەشنی ڕەشمارگەل، خۆیان دەپەستێونە ناو چۆمی شارەوە، بە وەزاڵە بێم. منی، چڵمە لەتەی زەبوونی بێ پەل و پۆ، ژان بمگرێ و بکەومە سەر پێڵاوە قێزەون و پەیناویەکەی و لێی بپاڕێمەوە و بەزەیی لێ بخوازم؛ قا.. قا.. قا... ئەی چۆن بەو گەوجییەی پێ نەکەنم. بەوەش وازی نەهێناوە و «هەموو شەوێ، هاوکات لە گەڵ بوومەلێڵی ئەستێرە پەڕاندا بە دەفرێکی نەخشێندراوی ئاڵتوونیەوە کە لێوالێو و تژی بووە لە ترس و خۆف هەڵیکوتاوەتە سەرم، پاشان بە هێمنی و زۆر بە وەستایی و بێ ئەوەی دڵۆپێکی بە فیڕۆ بدا، ڕۆی کردووەتە گەروومەوە.» گەوجیەکەی لەوەدایە نازانێ مرۆڤ تەنیا بوونەوەرێکە بە هەر چەشنە بارودۆخێ ڕادێ. هۆی! میوانە خنجیلانەکەم، لە گەڵ تۆمە! بەو پەلکە ساوایەت قەسەم! هەر چوار شەوی ئاستەنگ و بە پەژارەوە بووم. تەنیا چوار شەو و

منتدى إقرأ الثقافي

بەس. ژان بەریدام و پێی ڕاهاتم. ئێستاش تەنیا خەفەتباریم ئەوەیە بۆ تا هەنووکە نەمتوانیوە بیناسم و پەردە لەو ڕازەی هەڵێنم. هیچکات بێ هیوا نەبووم و کە تۆش بوویتە میوان یا خود خانە خوێم، پتر لە جاران ڕۆحی هیوام پرشنگدار و ڕوونتر بووە و لە ڕۆژنەکانی ئەم سەوەتەیەوە، ئەستێرەکان گەشتر لە جاران دەبینم. بە تەمای ئەو ڕۆژەیەم ساقەتەی لەشت هێندە بەرز بێتەوە، ئەم سەوەتەیە وەڕەس بکا و تەنگی پێ هەڵچنێ، چیتر ناترسم ئەم گوێزەشم وەک گوێزەکانی دی بە پووچ دەربچێت.

دوێنێ شەو لە بوومەلێڵی ئەستێرەپەڕاندا، دوای نوێژی بەیانی لە مزگەوتی گەڕەک بە ئومێدی بە سەر کردنەوەی هاتیە دەرەوە. گۆزەڵە مەفرەقییەکەت بردە پەنا گوێت. بە ئەسپایی ڕاتوەشاند. ڕەنگە قومێ یاخود دوا قومی بێ. ڕووت کردەوە پردە پەیین ڕێژەکەی خوارووی شار. هەنگاوەکان بە دووتدا نەدەهاتن. ڕەنگە وزەیان دواچۆڕی هاتبێ. بە لارەلار و خێشەخێش گەیشتیتە سەری. بە نووکی گۆچانەکەت، سەوەتەکەت لێ ترازاند. دەفرە ئاڵتوونیە نەخشێندراوەکە لە دەستا لەرزی. دیار بوو تەکانی شەوانت نەماوە.

□□□

... دەفرە نەخشێنراوە ئاڵتوونیەکەی خستووەتە سەر لێوت. مێروولە دەکا. لە ناکاو دەپژمیت. دەکەویە کۆخە کۆخ. وەک باوکێ بە ئاستەم لە پشتی منداڵەکەی بدا، لە پشتت دەسرەوێنێ

منتدى إقرأ الثقافي

و دەڵێ:

- یا غەوسی گەیلانی نەخنکێی ڕۆڵە!

هەســتم کرد باوکمە و بەزەیی جــووڵاوە. لە چرکەیەکدا قەتیس مانی فرمێسک و ســەرڕێژ بوونیان ڕووی دا. هەناسەم گڕی تێبەربوو. چاوم بە نەرمی کەوتە ســەر چاوی. نوزەیەک ڕندووەکەی نێوانمانی تەقاند:

- بابە!

پەشــیمانی لە چاوانیا گوورا. چەشنی تۆی پەلکە خورما کە لە ژێر ئەو پەین و پاڵەوە گوراوی و چاوت بە جیهان هەڵێناوە و ماوەیەکە بوویتە میوان یاخود خانە خوێی من. هەر دویٚ شــەو بۆم ڕوون بووەوە دواچۆڕی گۆزەڵە مەفرەقیە نەخشــێندراوەکەی دەرخــوارد داوم و خۆی پیٚ نەگیراوە و جێی هێشــتووم. گۆزەڵە مەفرەقیەکە و دەفرە نەخشێندراوە ئاڵتوونیەکەش بە میرات بۆ من مانەوە. دواتریش ئاگادار بوومەوە کە ئەویش وەکوو من، داشــدار و میراتگری باوکی بووە.

منتدى إقرأ الثقافي

ورتە

■

هەموویـــــان خەریکن. لە دۆزینەوەیین. بـــە پۆل و بە جووتە و بە تاک. ســـەرەتا، لە ســـەحراوە دەســـتیان پێ کرد. بست بە بســـتی قاقرترین شوێنی ســـەحرا و بیابانەکەیان کێلا. سەرە و بنیان کرد. تێکەومیان وەردا. گەر ئێوارەیەکی درەنگ، لە ســـەر تەپۆلکەیەکـــی مەیلە و زەردی لم و خۆڵی ئەم ســـەحرایەدا بە دانیشتنەوە، هەژنۆکانت و تەنیاییەکەت لە باوەش نێی و بە وردی و چاوی بۆ کز کـــەی و لە ئاوابوونی خۆر و ڕووبەری کاکی بە کاکی بڕوانی، گۆڕســـتانێکت دێنێتەوە یاد بە هەزاران هەزار گۆڕی بەســـتەزمانی بێ لاشـــەی دراوەوە. تا چـــاو حەتەر کا گۆڕستان و قولک و قەبری دراوەی هەتیو کەوتووی چاوەڕوانی جەســـتەی بێ گیان. کە لە تەنیشتیانەوە و بە مەودایەکی کەم تێپەڕیتایە، هـــالاوی توندی ئارەقەی بـــن باخەڵیان، بێ ئیرادە دەماخی پێ هەڵدەدای. لە پەســـتا و بێ ڕاوەســـتان، خەریکی ژێر و ڕوو کردنی ڕووبەری ســـەحرا بـــوون. ڕۆژێکی دی کە

منتدى إقرأ الثقافي

هاتنـــەوە، هەر کەس بێژنگێ یان هێڵەکێکی دانە درشـــتیان لە گەڵ خۆیاندا هێنابوو. دیار بـــوو قەناعەتیان بەو کارەی دوێنێ نەکردووە. کەوتنەوە پشـــکنین و بێژنگ کردنی سەحرا و بیابان. هێڵەکیـــان کرد. بە کۆ و بە جووتە و بە تاک. نەســـرەوتن. بێ هەددادان. جار ناجارێ لە بن پێیانەوە زرتەی کلکی سرتە مارێ، گوێ قولاغی دەکردن. دەســـبەجێ دەکشـــانەوە و هەڵمەتیان بۆ دەهێنا. سرتە مارەش لە حەیبەتا دەهاتە سەر کلک و پاشە و پاش و شەپۆلا و شەپۆل بەرەودووا دەکشایەوە و دوور دەکەوتەوە. وادیار بوو بەو ئاژەڵیەی، فامی ئەوەی بوو، کە خۆی لە شەڕی خۆترێن ببوێرێ. گەڵێک جاریش بە دەم هێڵەک کردنەوەوە؛ دووپشکێک لە بەستێنی هێڵەکدا دەکەوتە فرتە فرت و کلکی قوت دەکردەوە و دەچوو لە دەســـتیان خۆ قوتار بکا. ئەوانیش دەسبەجێ لە سەر ڕووبەری سەحرا و بازنە ئاسا، ئاگرێکیان دەکردەوە و دووپشکەیان دەخستە ناوەندی بازنەکە. هەموویان لە دەوری خڕ دەبوونەوە و بەم کارەکەیان؛ ماوەیێ پشـــوویان دەگرت بۆ ئەوەی جارێکی دیکە و بە گڕوتینێکی باشترەوە، بکەونەوە سەروەختی پشکنینەکەیان. دووپشـــکە، کە دەرەتان و ڕێی دەربازبوونی نەدەما و چەندین جار ئەمبەراوبەری بازنەکـــەی دەپێوا، بە کلکی و لە ناچاریدا و لە ڕێـــی ژارەکەیەوە خـــۆی دەپێکا. لە چێژی ئـــەم خۆ پێکانەی دووپشـــک، هەموان دەکەوتنە سەما و پلە لێدان و سمت و سۆڵ بادان. ئەمە پیشـــەی هەموو ڕۆژێکیان بوو، تا مەودای سەحرا

منتدى إقرأ الثقافي

هاتــــه کۆتایی. که چاویان هەڵێنا، گەیشـــتبوونه بناری زنجیره کێویَ وێنەی دەسته برا له پشت یەکتری ڕاوەستابوون.

شــــان و مل داگیراو و شل و شـــەکەت، چەشنی پەل و پۆ و گەڵا و بەرگی ســـیس و بێ ئاوی پـــار نەمامێک دەچوون. هێڵەک و بێژنگەکانیان فڕێدا و له ســـەر گازەرەی پشت یەک تەخته ڕاکشان. شەپۆل ئاسا و چیناوچین، ورتەورتیَ لەو سەرەوە و دەم به دەم نێزیک بووەوە. یەک به یەکیانی گرتەوە تا گەیشته دوا کەسیان:

ـ کێ دۆزیویەتیەوە دەنگ هەڵبڕێ ؟!

وەڵامەکه ڕۆیشتەوە.

ـ کـــەس تا ئـــەم ســـاتەوەخته نەیتوانیوە بیدۆزێتـــەوە و تا هەنووکەش له گەڕان و پشکنینداین.

ڕۆژی دواتـــر له جیا هێلەک و بێژنگ، پاچ و قوڵینگیان داینێ. شـــەرتی ببووین. چیتر بیرمان لـــەوە نەدەکردەوە، چییه بۆی خۆ کەوتووین و لێی دەگەڕێین. چەشـــنی ســـەربازێکی گوێڕایەڵ و گۆشکراو، نافەرمانی زگمان پێ نەدەکرا.. ببووینه جەندرمەی ورگمان.. ئەمنیـــەی گەدەمان. بەردەوام کارمان له لەشمان دەکێشایەوە و له بەر لچمانەوە دەمانگوت:

ـ دەستی ماندوو له سەر زگی تێره ..!

وەکـــوو مۆریانـــه، ئاوقای کەژ و کێو ببووین. باســـکه و باســـک، هەردا و هەرد و مله و شـــاخمان دەپرواند. گەیشتینه

منتدى إقرأ الثقافي

دەروازەی بەردینی ئەشــکەوتیَ. هورووژمــی جەماوەر ڕوو لە زیادبوونی کرد. بوومەلێڵ و تاریکایی ناو ئەشــکەوتەکە ببووە هەوێنی گیانمان. دەڵێن:

«ئۆقرە دۆشــاوی تاریکییە، لانکەی مێشکە و مەتەرێزی ڕۆحی ماندووە»

لە ســەر دەرگای ئەشــکەوتەکەڕا بە چەند زمانی کەڕوو گرتوو، نوسراوەیەک بە جیَ مابوو. ژەنگارۆ بوو. ڕەنگە زمانحاڵی فینیقیەکان، عیلامیەکان، کلدانیەکان یا خود ئاشوورییەکان بوو بیَ. شــارە زایەک بــە کاوەخۆ کەوتە لــەت و لووش کردن و خوێندنەوەی:

- بۆ جیلەکانی دواتر! ئێمە، بە ســەدان ســاڵ بیَ پشوودان، بســت بە بستی ئەشــکەوتەکانمان پشــکنی. کون و ڕەهێڵ و قوژبنەکانیشمان جیَ نەهێڵا. تامی ماندوویمان نەزانی. شەونخوون بووین، بەڵام ئاسەوارێکمان نەدۆزییەوە. داواکاری لە ئێوە؛ چیتر پێویســت بە گەڕانتان ناکا. لــەوە پتر خۆتان هیلاک مەکەن و «چێو لە تاریکی مەکوتن !»

□□□

... نوێترین و کارامەترین ڕۆباتی ناسا، پێی نایە ناو هەسارەی مەریخەوە. بە تەمایە لە گەشتێکی زانستیدا، لە ئاکامی گەڕان و پشکنینەکەی، بەم زووانە ئاگادارمان بکاتەوە...

دەنگی تەلەفزیۆنەکەی بــڕی. بۆچرووکێ لە هەناوییەوە

منتدى إقرأ الثقافي

دەرکشا و لە بەر خۆیەوە ورتەیەکی لێ بووەوە:

- تــۆ ناڵێــی ئێمە هەڵەیــن و ئەوەی بۆی بە پەرۆشــین، چاویلکەیێکە بە سەر لووتمانەوە و لێی دەگەڕێین...!؟

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

خەنجەر

■

کە لە لوتکەی قــەڵای نژۆوە، هەر چوارمان یەکرِیز و لە تەنیشت یەکدی، مەلی نیگامان بەرە و دەشتی شارە کۆن هەناردە کرد، لە بڵندگۆی مزگەوتی ئاوایی نژۆوە، مەلا لە بانگی عەسر دەبووەوە، ســێبەری قەڵا، چەشنی بەستێنی چارشێوێکی تەنکی مــات، لە لێرەوارە چــرِ و پرِەکەی دامێنی قــەڵاوە تا نێزیک ئاوایی، خســتبووە باوەشی خۆیەوە. شــەولەبانی دارینەی چەند خانووی گڵەبانی ئاواییش، لە بەر خۆرەتاودا، خۆیان هەڵخستبوو و تلیسابوونەوە، وا دیار بوو کە تا هەنووکەش لە باوێشکی نیوەرِۆ خەوێکی شــیرین دەرباز نەببوون. هێدی هێدی دوا هەناسەکانی، هەناسە سواری رِێگا بەرە و ژوورەکەی قەڵا، لە ئاسایی بوونەوەدا بوو کە؛ ســوارە، موورووێکی چەور و شیرینی خستە نێوان دوو قامکی دۆشــاومژە و ئەســپی کوژەوە و هەڵینا و بە چاوێکی قونجاوەوە، خستییە بەر خۆر:

- کورِینە چاو لە رِەســمی ئەم ســوارە کەن، لە رِەســمی

منتدى إقرأ الثقافي

پادشایەکی بە دەسـەڵات دەچێ بە سواری ئەسپەوە. نەخشاندن و بەرجەسـتە کردنی ئەم جۆرە ڕەسمانە لە سەر ڕووبەرێکی کەم مەودای وەک ئەم موورووە چەور و شـیرینە، لە توانا و تاقەتی خەڵکـی ئەم دەڤەرەدا نەبـووە، دۆزینەوەی ئەم چـوار موورووە دابەشکراوانەی نێوانمان لە کووپە خوسرەوییەکدا و لە ناو لەوێچێ گڵی هەڵوەریوی لاشەیەێ کە تەنیا مشتێ ئێسک و پرووسکی لێ ماوەتـەوە، جێی تێڕامانە. زۆر بە وردی سـەرنجی دەندە و پەراسـووەکانیم داوە. دوو ئێسـکیان جێی ئامێریان پێوە دیاربوو. ڕەنگـە بەر هەڵمەتی شمشـێر کەوتبن. سـەیرەکەی لەوەدابوو، دوای سـالانێکی دوور و درێژ، چوونکە کووپە خەسـرەوییەکە لە بەردەمی هاتووچۆی هەوادا نەبووە و زارەکەی بە وەسـتایی و لێزانانە ئاخێندراوە، ئێسـکەکانی نەبوونەتە خۆڵ و ئێسـتاکە گێڕەرەوەی حاڵ و ئەحواڵی خۆیەتی.

من وا هەست دەکەم ئەم لاشەیە ناوی هۆزان بووبێ.

. هۆزان! دەڵێن لەشـکری مووغەکان وەک ڕەشـەبا وان، قەیاسـەیان لێ توونـد کردووە و بەزەییان بە کەسدا نایێ و پیر و جوان ناناسـن و بە سواری ئەسپان، بەرە و شارە کۆن بینراون. کە هاتوو چاوت پێیان کەوت، نەخەڵەتابی خۆیان لێ ئاشکرا کەیت و غیرەت بتگرێ و دەست بە خەنجەر بی. ئەوە شەڕی خۆ ترێنە هـۆزان! تا دەتوانی مەڕەکە ڕاونێ بەرە و کەندەلانێ و خۆت لە ئەشکەوتێ، یان ناو شاخێکدا بشارەوە ڕۆڵە گیان.

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەنگە دایکی هۆزان ئەمەی پێ وتبێت.

- هۆزان! باوکەکەم! دایکت ڕاست دەڵێ، نەخەڵەتابی خۆت لە ناژیری بەی و بکەویە بەر چاویان و جەزمە بتگرێ و خوێنت گەرم بێ. ڕۆڵە، تۆ ئێستا تاڵی و سوێری دونیات نەچێشتووە و هەرزەکاری. مووغەکان دەڵێی بای سرسرن، بەردە کل و بەردی مانگیش خۆیان بۆ ناگرن و لە هەڵمەتیان دەرباز نابن.

ڕەنگە باوکی هۆزان بۆ پشتگیری قسەکانی دایکی، ئەمەی وتبێت.

- هۆزان! چاو ڕۆشنی و دیارییەکم لە بن تاتەکەی کانی چەوەندەران بۆ داناوی، دوێنێ کە لە مەڕی گەڕامەوە، بە بۆنەی قومە ئاوێکەوە چوومە سەر چاوگەکە و لە ژێر تاتە نوێژەکەدا، جێم هێڵا. لە بەر خاتوون و ئەسمەر، دەستم نەتگەیشتێ، تکات لێ دەکەم هۆزان! هۆشت بە خۆتەوە بێ. دەڵێن مووغەکان لە کونە ماران دیتراون. بێ بەزەیین هۆزان! بەرەنگاریان نەبیتەوە. نیشتمان، هەناسە سارد و بێ کەسە و چاو لە ڕێتە.

لە پشت گوێسپانەکەی ئاغەڵەکەیانەوە کە کەوتبووە باکووری شارە کۆن و سەر ڕێی مەڕێ، نیشتمان، دەستی ڕووە و ڕۆژ هەڵێنابوو و دووعای لەش ساغی بۆ هۆزان کردبوو.

باوەڕ هێنان بەوەی کە؛ ڕۆژێ لە ڕۆژان، هۆزان دەست بە خەنجەر بوویێ و یەک لە دوای یەک، لە بەرەنگاریدا مووغەکانی کەلەلا و شەق و شڕ کردبێ، جێی گومانە و پتر

منتدى إقرأ الثقافي

هەڵاتـــن و دەربازبوون لەو جەنگەی لێدەوەشـــێتەوە و لە ڕاســـتی نزیکترە، بەڵام لە زاری سۆیی خولەی مەقام بێژەوە و بە حەیرانێ و بە ســـۆز و فوغانێکی جەرگبڕەوە، شتێکی دیکە دەردەچێ و ئاوقای دڵ و ڕۆحت دەبێ:

«ڕانەکەی لە دۆڵە قاقـــرەوە بەرە و لووتکە و ملەی بەردە مانگی هەڵدەکێشـــا. لە تەپـــی قۆرغێوە دەنگـــی بلوێرەکەی دەبیسترا. دوای دیتنەوەی دیاری و چاو ڕۆشنیەکەی نیشتمان، لە ژێر تاتەکەی کانی چەوەندەران، دڵ و هۆشـــی هۆزان بارگە و بنـــەی تێک نابوو و ئاوقای هەواری دڵ و خەیاڵ ببوو. دەیان جار لمۆزی لە تاتەکە خشاندبوو و بۆنی پێوە کردبوو و بە زمانی لســـتبوویەوە. دواجار ماچی کردبوو. بـــۆ ماوەیەک مەڕەکەی لێ دوور کەوتبـــووەوە. ئەو پێنج مووروووە، کـــە دواتر یەکیانی لێ داکەوتبوو؛ یاقیق، شـــەوە، زەردوویی، تانە و ئەبڵەق، چەور و شـــیرین، دانە بە دانەیانی خستبووە سەر پێڵووی چاوانی و پاشان بۆنی پێوە کردبوون. ئەوســـا چووبووەوە سەر وەختی ڕانەکەی و ڕووەوە بـــەردی مانگ هەڵزنابوو. مووغەکان و بای سرســـڕ و ڕەشـــەبا وێرانگەرەکەی، لەســـەر کانی جێ هێشتبوو. دەتگوت ئادەمـــە و دوای تەنیایی و چاوەڕوانییەکی مەرگاوی، حەووایان کردووەتە دیاری بۆی و بە دیتنـــی تەواوی ئامۆژگارییەکانی ڕابوردووی خۆی لە بیر کردووە. مەست و ئاژیرە و بووەتە پێڕەوی دڵی و چووەتە سەر وەختی دارسێوەکە. دەڵێن:

منتدى إقرأ الثقافي

«كە خۆشەویستی دێ، عەقڵ كلكی دەنێتە بن هەنگڵی و ڕیسوا دەبێ. مەرگ، بارگەوبنەی خۆی تێک دەنێ و ڕوو لە مەملەكەتی نادیار دەكا. قەڵەمی ئەژنۆی ترس دەشكێ و قرچەی ئێسكەكانی ڕۆژەڕێیێ دەڕوا. كە خۆشەویستی دێ، دیزە و كووپە شەڕابان بە پوولێ، بە قرۆشێ. حەیا و شەرەف بە دیناری، بە تاقە ماچێ. گەنجی شاهان بە بزەیەک و بە لەتەرێ. كە خۆشەویستی دێ، لاولاو، لە زستاندا باڵا دەكا. گولێ لە كەلاوەكەیەوە، هەنگاو دەنێتە ژێر لێزمەی باران و گۆرانییەک بۆ ئاو، ئاوازێ بۆ زەریا دەچڕێ. سەیرە، چیتر شادانەی ناوێ، وەلای دەنێ و مەست و كەلەلا دەخوێنێ و دەجریوێنێ...»

- «خەنجەرەكەت بۆ كەی هەڵگرتووە؟!»

- «بۆ تەنگانە»

- «گەوجە جا لەمە تەنگانەتر؟!»

- «حەوبرا، نابینی ئەوان چەن سوارن و منیش پێخاوس و خەنجەرە لەتێ!»

- «ئەی وەفا و مەردایەتیت كوا قارەمان، لێت بترازێن تا دەشتی شارەكۆن و دەم بانیژەی ماڵی نیشتمان، ناگێڕسێنەوە، هەک داوەشێی پیاوە چكۆلە!»

... پاش ئێوارەیەكی درەنگ وەخت، جەستەی بێ گیان و خەڵتانی خوێنی هۆزان، لە تەنیشت لاشەی چوار مووغدا لە لاسەرووی كانی چەوەندەران، لە دۆڵە قاقر كە دواتر بە

منتدى إقرأ الثقافي

«جەمووغە» ناسـرا، دۆزرایەوە. لە مشـتیدا، چوار مووروویان دیتەوە، کە لە سەر یەکیان وێنەی پادشایەک بە سواری ئەسپەوە، نەخشـێندرابوو. ڕەنگە وێنەی سـولْتان جەلالەدینی خوارەزمشا بووبێ...

خەنجەرە دەسـکە ئێسـکەکەی هۆزانیش، کەوتبووە لای یەکێ لەو چوارکەسەی لە سەر قەڵاوە دەیانڕوانییە شارەکۆن، بە تەماشبوو تا تەنگانە نەبێ، ئاشکرای نەکا...

منتدى إقرأ الثقافي

DNA

■

تازه دوای ئەوەی ئەم کارەساتە خولّقا بیرم کەوتەوە کە کچەکەم چەند جار پێی وتووم: مەکە بابە! و دەست بە دامێنم بووە: ئامان بابە! دەبێ زۆر وریا بی. دەمێکەیە لە دلّی داوم موقەدەرێکت بە سەر دێ، دلّم ختوورەی داوە. خەوم پێوە دیوی. ئەوەندەی من بزانم تووشی شەو کوێری بووی و چاوەکانت حوکمیان کەم بووەتەوە. تکات لێ ئەکەم نەخەڵەتابی بە شەودا بە ئۆتۆمبیلەکەت سەفەر بکەی. خودا نەخواستە فەرمانت لە دەست بچێ و بکەویتە هەلّدێرێ، یا شیو و دۆلّێکەوە، یاخود لە ئاژەلّێکی بسرەوێنی، تازە جێی خۆت ناگریتەوە و منیش بە بێ باوکی دەمێنمەوە.

لە سەرەتای بادانی سلفی ئۆتۆمبیلەکەوە، تا دە کیلۆمێتری بەرە و دەرەوەی شار و ڕووە و دەشتی سوورێن و شریخەی شیشەی پێشەوەی ئۆتۆمبیلەکە، فشەم بە قسەکانی دەهات. پێم گالّتە بوو. هەنیشکی دەستێکم خستبووە سەر فەرمانی ئۆتۆمبیلەکە

منتدى إقرأ الثقافي

و کایەم بە سمێڵەکانم دەکرد. بە دەستەکەی دیکەم فەرمانم گرتبوو. بە خەیاڵیشما نەدەهات ڕۆژێ لە ڕۆژان، کچە موو خورمایییە شەش ساڵانەکەم، کەزیەی کەروێشکانە بەسترابێ و بە ئەلەنگ و دولەنگ بێتە لام و چاوی بە چاومەوە هەڵواسرێ و گوێ لە قوورەی سکم بگرێ. هەست بە شتێ بکا کە منی باوکی، تا ئەو ساتە وەختە قەت بە زەینیشما گوزەری نەکردبێ. ڕەنگە ئەوەندە ئیمانم بە ئاستی هوشیاری و پلەی زانیاری خۆم بووبێ کە ئەم خۆویستییە کوێری کردبێتم، یا ڕەنگە خۆرکە لێیدابێتم و لە ناوەوە خەریکە دەمپروێنێ. شێر پەنجەیە، بەرەبەرە و بە ئارامی و لە ناخمەوە بێ ئەوەی بە خۆم بزانم، بن کۆڵی کردووم و لە ڕەونەقی خستووم. هێزی دیدەکانمی نەهێشتووە و خەریکە لە خشتەکم دەبا. نەمدەزانی منداڵی ئەم زەمانە هەر لە زگی دایکیان بەر بوونەوە، یەکپارچە ئاگرن. هەر بە ساوایی پلاک و زنجیرێکیان لە ملدایە و لێی نووسراوە:

«دوا پلەی زۆر زانی!»

قەدیمی وتەنی:

«قسە یا لە شێتی ببیستە یان لە منداڵ»

ڕێک لە تەمەنی کچەکەما بووم، کە شەوێکیان باوکم بە نەڕە نەڕ و پێلەقە کوتان، کەوتبووە گیان دەرگای حەوشەکەمان. دایکم سەری لە پەنجەرەی ڕووی کۆڵان بردبووە دەرەوە و هیسی لە باوکم کێشابوو. ئاماژەی بە دەر و دراوسێ و خەڵکی گەڕەک

منتدى إقرأ الثقافي

دابوو که ســـەعات پێنجی بەیانییە و هەر تۆی دەڵێی گورگی و شـــەونەخەوی. نابینی هەمووان لە شـــیرین خەودان. باوکیشم داهۆڵ ئاســـا لە دەم دەرگا ڕاوەستاوە و بۆگەن و بۆساری گوواو و لیتاوەکەی لە دووریشەوە دەماخی بە دایکم هەڵخستبوو. چەن کەوتبـــووە گیان دەرگاکە، دایکم لێـــی نەکردبووەوە، تا کەوا و پانتۆڵ و پشـــتوێنەکەی و کەوش و گۆرەویەکانیشـــی لە دەم دەرگا و لە کۆڵان پێ دانابوو. پاشـــان هاتبووە ژوور و تا خۆی کردبوو بە حەمامدا، بە ســـەد کفرەوە یەقی دابووەوە کە خەتای مزگەوت و مەلای گەڕەکە لێخەم نابنەوە و دەیانەوێ شەو نوێژ و جەماعەتی بەیانیشـــم نەفەوتێ. ساڵیانی ساڵە خەڵکی گەڕەک و مامۆســـتا و خواش دەیزانێ، بە دەگمـــەن ڕێکەوتووە، نوێژی بەیانیم فەوتابـــێ و ئەگەر بە دووعا و پاڕانەوە بوایە، نەدەبوو بە عومری حەیاتم تووشی ئەم شەو کوێریە ببومایە. لە بەر خاتری هاتووچۆی مزگەوتیش بووایە، بۆ دەبوو من بەم دەردە بچم. ئاخر خوا چۆن قبووڵیەتی، من بەم چەشنە لە تاعەت و عیبادەت کردن بکەوم و ئاوا ببم بە قەشـــمە جاڕی خەڵک و بنێشـــتە خۆشەی سەر زاریان. وام بە سەر بێ کە ژنەکەشم لێم تەوەلا ببێ و بێز و بۆم لێ بکاتەوە. تا لە کۆڵان و لە بەر چاوی دەر و دراوســـێدا، ڕووت و قووتـــم نەکاتەوە، دەرگام لێ هەڵنەگرێ و ئیزنی هاتنە ژوورەوەم پێ نەدا.

کە بە خاولیە ڕیشاڵ ڕیشاڵە زەردەکەیەوە لە حەمام هاتبووە

منتدى إقرأ الثقافي

دەر، پێی نابووە ســـەر دەستم. منیش بە ســـەر و چاوی ئاڵۆز و تێک ترشـــاوەوە لە خەو ڕامابووم. بە چاو هەڵگلۆفینەوە ببوومە گوێگـــری پرتە و بۆڵەکانی باوکـــم. کە چۆن لە دوای نوێژی جەماعەتـــی بەیانی لە مزگەوتەوە ڕووی لـــە ماڵ کردووەتەوە. هێشتا ڕێگایەکی دوور و درێژ و پێچاوپێچی کۆڵانەکانی ماوە بێبڕێ تـــا بگاتە ماڵەوە و بحەوێتەوە، هەســـتی کردووە چاوی تاریک داهاتووە و لە ڕەشـــەوە دێ و بەر پێی خۆیشـــی ناتوانێ ببینـــێ. لە تاریکـــی کۆڵانا پەلی کوتاوە و لە حاســـت ماڵی حاجی فەرەجەوە، مەجبـــوور دیواری ماڵەکانی کردووە بە ڕێنما و چاوســـاغی خۆی. لە بیری چووەتەوە کە زێرابی ماڵی حاجی فەرەج پێشـــتر تەقیوە و باڵا پیاوێ هەڵیانکەندووە و داویانەتەوە. تێـــی دەکەوێ و بە پەلەقاژە و پەل کوتان و بە هەزار یاغەوس و یا کاکە ئەحمەی شێخ تا لە ناو گواو و لیتاوی زێرابەکەدا دێتە دەرەوە.

جوان لە بیرمە کە سەرە تاسەکەی و کوونی گوێچکەکانی بە لەچکی خاولیەکە وشـــک دەکردەوە و لە ژێر ڕووناکی لامپە زەردەکەدا، شەبەقی ئەدایەوە و تف و نەحلەتی باوکی دەکرد. کە چۆن ئەویش، شەوێکی ســـەهۆڵبەندانی زستان، پێش مەلابانگ دان، بەرە و حەوزەکەی مزگەوتی ئاوایی بۆ غوســـڵی شەرعی لە ماڵ دەچێتـــە دەر. لە مزگەوتەکـــەدا، دوو حەوزییان دەبێ. یەکیان پان و بەربڵاوتر لەوی تر و تایبەت بە دەســـنوێژ و ئەوی

منتدى إقرأ الثقافي

دیکەیان قوولتر و کەم مەوداتر و بۆ غوســـڵ و دەرکردنی لەش پیســـی بە کار دەبـــرا. باوکی کە دەگاتە بـــەر مزگەوت و لە چوونە ژوورەوەدا، لاقی لە قەراغ تاتە نوێژەکە دەگیرێ و سەری بـــە لێـــواری حەوزەکەدا دەدرێ و دەپێکرێ. زمـــان پێکا نادا و دەســـبەجێ دەمرێ و شـــۆڕ دەبێتەوە و دەخزێتە ناو حەوزەکەوە. کە خەڵکـــی ئاوایی بۆ نوێژی بەیانی ڕوو لە مزگەوت دەکەن، لاشەی شـــەلالی خوێنی لە ناو حەوزەکەدا دەدۆزنەوە، کە دەمە ونخوون و بە پشـــتا و بە سەر ئاوەکەوە باسکی بڵاو کردووەتەوە و کەوا و پانتۆڵە دووڕەنگەکەشـــی ماسیوە. دواتر لە زمان دایکی بیســـتووە کە؛ باوکی ماوەیەک بووە لە دەســـت شـــەو کوێری نالاندوویەتی و ســـکالای کردووە و ئەو شـــەوەش لە بەرئەوەی بەیانی نوێژەکەی نەفەوتێ، لە ماڵ چووەتە دەر. مووقەدەر بووە کە بەم شێوە مویارەکە و لە ڕێی «حی علی الصلوه» دا گیانی لە دەست بچێ و بە شەهید لە قەڵەم بدرێ. بە بیری باوکیشم تا ئەم ســـالانەی دواییش ژنی حامیلە و بە زگ و زاوە، کە فارغ نەدەبوون، ڕاســـپاردەیان دەنارده لای دایکی باوکم و داوای لەتێ بەندوخوێنیان بۆ تەبەڕووک لێ دەکرد. بەو نییەتەی خاوەنەکەی ساڵح بووە و خوا شەهادەتی بە نسیب کردووە. بەشکوو ببێتە دەلیلی شـــەفا و ئەو ژنە ژانگرتووەی پـــێ دەرباز ببێ. دایکی وتبووی بێجگە دووجار، ئەویش چون درەنگ لەتە بەندووخوێنەکەیان فریا خســـتوون، جارەکانی تر بووەتە مایەی شەفا و لە دایک بوونی

منتدى إقرأ الثقافي

کۆرپەیەکی سەر زل و قەڵەویچکە.

... کە هاتمەوە سـەر خۆ، لەوانەیە بڵێم پێنج گەزێ بەرزتر لە ئۆتۆمبیلەکە بە حەواوە ئەشـەکامەوە. دەسـتم بۆ سکم برد، ڕۆ چووە ناوەوە و لە پشـتمەوە هاتە دەر. بەرە دەسـتەکانم خستە سـەر ڕوومەتم، هیچ هەسـتێکم نەبوو. بـە دەوری خۆمدا بە تەوژم خوولامەوە. سـووک و بێ کێـش. نە دڵە خورپەیەک و نە بێقەراریەک. مژێکی تەنکی نەرمی پەموو ئاسـای بەردەوام لە شـێوە گۆڕیندا. قریومیەکم لێ بوومەوە. سـوورێکم بە دەوری ئۆتۆمبیلەکەدا لێدا. ئاراسـتەکەی گەڕابوو. تەنیا لامپی لای ڕاسـتی سـاغ مابوو و نەکوژابووەوە و ڕووناکی خستبووە سەر پێدەشـت و دارسـتانەکەی قەراغ جادەکە. گابەردێکی سەنگ چەخماخی سپی جەستە، خۆی هەڵدابووە بەر ئۆتۆمبیلەکە. تاق و تـەراق تریفەی ڕووناکیەکی کەم تین لـە خانە باخەکانەوە، وێنەی تابلۆیەکی نیوەکاری سـەر بوومی شێوەکارێکی وەڕەسم پیشـان دەدرا. لە ناو ئۆتۆمبیلەکەدا، ڕانندەیەک بەدی دەکەم. خەڵتانی خوێنە. بە شـەوکوێری و لە شارەوە، لە دەست تەنیایی هەڵاتـووە و ویسـتوویەتی خۆی لێ قوتار بکا. سـەری ناوەتە سـەر فەرمانی ئۆتۆمبیلەکەی و باڵەکانی ڕوو لە خوار، شۆڕ بوونەتەوە. بەزییم پێیدا دێ. دەمهەوێ بچمەوە لای و دوودڵیشم. دڵم سـاغ نابێتەوە. دەڵێم بە مەرجێ بچمەوە لای، بەڵێنیم پێ بدا، چیتر لە دەستم ڕانەکا و بێهودە هەڵنەیێ ...

منتدى إقرأ الثقافي

تا لێی دەی دەڕی

■

دەنگی ڕەقی سـەندەڵەکانی وەزیر، لـەرزە دەخاتە دڵمەوە. ئەم داڵانە دوور و درێژەی قەسـر، قەت تـەواو بوونی نییە. لە ئەشکەوتێ دەچێ؛ کەس نەگەیشتووەتە دوا قەراغەکانی. بڵێی:

- هۆ!

چەند جار دەڵێ:

- هۆۆۆۆ!

بڵێی:

- هێ!

چەند جار دەڵێ:

- هێێێێ!

تا دێ، دەنگەکە نزیکتر، بەڵام بە تەوژمتر و بەرزتر و بەربڵاوتر دەبێتەوە، وەک کەسـێ ڕۆحم بابۆڵە کا و ژێر پێڵاوەکانی نێ و هەوڵی پلیشـاندنەوەی بدا و بە قینەوە تاکەوشەکەی لە سەری وەرسووڕێنێ و بێنەوبەرەی پێ بکا. دەزانم ئەمجارەش، دێتە لام و

منتدى إقرأ الثقافي

لە حاڵێکدا لەپی دەستەکانی بە نیشانەی ڕێز و حورمەت لە سەر نافەکی گرێداوە و لارەمل و بە ئەسپایی لە چەمینەوەدایە، دەڵێ:

ـ پاشا ســەلامەت بێ، ئەمجارەش هەوڵەکەمان بە نەزۆکی مایەوە، قوربان! سایەتان لە سەری میللەت و جەماوەر، موستەدام بــێ، دەرفەتێکی دیکە بەم حەقیری دەربارە عینایەت بفەرموون، بەڵێــن بێ ئەمجارەیان دواجــارە و ڕێ چارەیەکی بۆ دەبینمەوە. دەلیلی کهوولەت و هەڵگەڕانی تەمەنە، دەڵێی خەڵفاوم و مێشکم کرم تێیداوە. شــەرتە ئەمجارە ڕووزەردتــان نابم و تا تینم مابێ، فەرمانەکانی حەزرەتی جاە و مەقام بە جێ دێنم و دەبمە مایەی مەزاح و ســرووری دڵە گەورەکەتــان. بەڵێن بێ لەو بێ قەراری و یەکبینیەی ژیان دەربازتان دەکەم و لە ئەنجامدا دەبمە ســینە چاکی دەم دەرکەتان. چاوەڕوانی ئەوامری حەزرەتی سوڵتانم.

بــەڵام نا، ئەم جارە فریوی فێڵ و تەڵەکەکانی وەزیر ناخۆم و تەســلیمی وەعد و بەڵێنیــە درۆ و دەلەســەکانی نابم. دەبێ جەربەزەی خۆمی پێ نیشــان بــدەم و بیکەمە عیبرەتی خاس و عام. دەبێ دەســتووری تاشینی ســەر و ڕدێن و سمێڵی بدەم و بەر و دوا، بە ســواری گوێرێژێکەوە، کۆڵان بە کۆڵان و شەقام بە شــەقامی قەسر و شــاری بیگێرم و بۆ هەتا هەتایە هەتکی بکەم. دەبێ بە میللەتی ئەم مەملەکەتەی نیشــان بدەم کە هەر کــەس و لە هەر جێگە و مەقامێکدا، لە هەوڵی ئەوەدابوو گاڵتە بە فەرمانەکانی شــاهانە بکا یا بەو جۆرەی پێویســتە بایەخیان

منتدى إقرأ الثقافي

پێ نەدا، بە توندترین شـێواز سـزا دەدرێن و سووک و چرووک دەکرێن. پاشـان حوکمی لە سـێدارەدانیان بۆ دەر دەکەم. دەبێ خەڵکی لنگە فرتێکەیان ببینن بە سەر سێدارەوە و لە حەیبەتانا تا چەندین شەو، تەنانەت نەتوانن وەنەوزیش بدەن. لە بیرم نەچووەتەوە سێ ساڵ لەمەو بەر لە کاتی دەسپێکی نەخۆشیەکەمدا بە پەلە ناردم بە دوای وەزیردا، عابایەکـی زێڕ بافتی کەنارە ئاڵتوونی لەبـەردا بوو. هێنامە قـەراغ تەختی شـاهانە و جێگەیەکم بۆ تەرخان کرد. کەمێک شـەڕابی تایبەتـی خۆمم بۆ ڕۆ کردە ناو پەرداخێکی زێڕەوە. بە سـەلامەتی سەرم هەڵیقوڕاند. پاشان سـەر و لووتی شۆڕ کردەوە و بە هەمان شێوەی هەمیشەیی، لارە مل وێستا و چاوەڕوانی عەرایزم بوو. لە دوکتورەکانی کۆشک هەواڵی نەخۆشیەکەی منی پێ گەیشتبوو، کە کرمێکی دوور و درێـژ لە ناو دڵما گرمۆڵـە بووە و دەمی لە لاپەڕەکانی نێوی ئاژەنیوە. تـا هەنووکە یەک لە سـێی پارچەکانی دڵمی کرم ئـاژەن کـردووە و ئەگەر زوو فریای نەکەویـن ئەوا بێ هیوا و بێ چارە دەمێنینەوە و زەلیل و عەلیل، دەبینە قەشـمەجاڕی ژنە لە ئەژمار نەهاتووەکانی حەرەم سـەراکەمان. بە تایبەت شەهێن، شاژنی گەورە کە دەمێک سـاڵە بە هۆی هەوێ تازەکانییەوە، بینـم لێ دەخواتەوە و لە دەرفەتـێ دەگەڕێ وەکوو هیندی ژنە عەرەب قەفەسەی سـینگم بقەڵاشێ و جەرگ و دڵم بکاتەوە و دەمی تێبنێ. بەڵام وەزیر ئەوەی نەزانیبوو کە چارەسـەری ئەم

منتدى إقرأ الثقافي

نەخۆشـــییە بە چی دەکرێ. بۆیە پاش ئـــەوەی تێمگەیاند کە دوکتوورەکان گوتویانە؛ تەنیا چارەســـەری ئەم نەخۆشیە، خەفە کردنی ئەو کرمەیە، بە لێسەندنەوەی ئاسوودەیی، بە دەربڕینی لە ڕادەبەدەری هەســـتە جۆراوجۆرەکان، بە چەشنێ کە لە ئاکامی چێژ و هەستیار بوونێکی فراواندا دڵمان بماسێنێ و زەختی تەواو بخاتە ســـەر کرمەکە و لە ئەنجامـــدا، ببێتە هۆی دڵ تۆقین و خەفەبوونی ئەو کرمە خوا نەناســـە کە لە هیچ شوێنێکی دیکە، جێی دەســـت نەکەوتووە و ڕێک و پێـــک و بە بێ ئیزنی خانە خـــوێ، هاتووە و لە ناو دڵی منداماڵی کردووە. برۆکانی حەوا خســـت و بە تێڕامانەوە تێمفکری. بڕێک زیاتر لێم ورد بووەوە و تارەکانی گەرووی کەوتنە لەرە:

- سەر و گیانی وەزیر لە ڕێتاندایە، ماوەیەکە دوای بیستنی ئەم هەواڵە جەرگبڕ و ناخۆشە خوێنی شادەمارەکانم بە سەختی لە هاتوو چۆدان. دۆشـــداماوم کە من تا ئێستا لە کاری حوکمی و ناحوکمیدا و لە ژێر سێبەری ئامۆژگارییە بە نرخەکانی جەنابی حەزرەتی سوڵتاندا کەمم نەهێناوە و هەمووکات بە سەرکەوتوویی بە ســـەر کەند و کۆسپ و گرفتەکانی مەملەکەتدا زاڵ بووم و چارەســـەری حەکیمانەم بۆ دیونەتەوە، دەبێ لەم گرفتەشدا وەک ڕابووردو لیاقەت و شان و باڵی خۆم نیشان بدەم و نەبەزانە بکەومە ئەزموون و تاقیکردنەوەی هەموو ڕێگاکان و تا دۆزینەوەی ڕێگا چارەیـــەک هەدا نەدەم و نەحەســـێمەوە. ئەگەر جەنابی پادشـــا

منتدى إقرأ الثقافي

ئیزنیان لە سەر بێ تا سپیدەی سوبح، بە دەستی پڕەوە دەگەڕێمەوە حوزوری موبارەکتان.

ئەو شـــەوە تا ســـپیدەی سەحەر لە ســـەر یەکێ لە قەڵا و باڕووەکانی قەســـرەوە، لە چێو و شەماییلە فەلەکییەکانم ڕوانی، ئاژەڵ بـــە دوای ئاژەڵدا. هەر کامەیـــان کاتژمێرێ کەم و زیا ســـەرقاڵیان کردم. بە دەوری دیوارەکانی کۆشکا دوور و نزیک، پرشـــنگی کەم تین و بێ گیانی ماڵە ڕەعیەت و وەرزێرەکان، لە ئاســـمانێکی دیکە ئەچوو بە هەندێ ئەستێرەی پەرش و بڵاوەوە. بۆنی ئاســـوودەیی دووکەڵی کولانکە ئاگری خانووەکانیان بێ قەراری دەخستە ناو دڵی پاسەوان و ئاژەنەکانی دەوری قەسرەوە، لە گەڵ ســـریوەی پەنجە کێشی نێوان گەڵا وردە شۆڕەبییەکانی سەرسەرای کۆشک و بارەگاکەش.

سپیدەی سەحەر، لە تالاری قەسر، لە سەر تەختی پاشایەتی، پاڵم نەدابووەوە کە؛ دەنگی ســـەندەڵەکانی وەزیر، شریخەی خستە ناو کۆشـــکەوە. گەلێک بە دەنگەکەیـــان ورەزم. پەردەی گوێم هیچ، پەردەی دڵیشـــم ئازار ئەدات. گەلێک جار ڕێ کەوتووە؛ ویستوومە دوای گەیشـــتنی وەزیر، داوای لێبکەم قۆندەرەکانی بگۆڕێ، تا لەوە زیاتر مەزاجی شـــاهانەمان تێک نەدات، بەڵام هەر جارە و بە هۆیەکەوە لە یادم چووەتەوە و ڕەنگیشـــە کێش و گیرایی دەنگ و ســـیمای وەزیـــر، بووبێتە هۆی لە بیر کردنی. دوای گەیشـــتنی وەزیر، کە لێم ڕوانی؛ کۆترێکی دوو ڕەنگی

منتدى إقرأ الثقافي

شـــابالّ سپیم هاتە بەر چاو، سپی و خۆڵەمێشی. جار ناجارێ بە نیشانەی ئەدەب و ڕێز سەر و دەنووکی دەلقاند و پاشان بە دەنگی بەرز دەیگماند:

- جەنابیَ حەزرەتی ســـوڵتان موســـتەدام بن، ئەم حەقیرە بێ ئۆقرە و قەرارەی ئێوە، لە ماوەی شـــەو و ڕۆژی ڕابوردوودا، بەم ئەنجامە گەیشـــتووم کە؛ مادام تاکە ڕێگەی چارەسەریتان، بە لێسەندنەوەی ئاســـوودەییتان دێتە ئەژمار، کاتێ ئاسمان بڕیاری لەم چەشـــنە بە ســـەرتاندا دەســـەپێنێ و بە تاکە ڕێگەی ساغ بوونەوەتان دەژمێردرێ، ئێمەش دەتوانین ئەم عینایەتەی ئاســـمان بقۆزینەوە بۆ بەســـتێن و باوەشـــی خەڵک، بەو جۆرە کە ئەگەر میللەتەکەمان بێ قەراری باڵیان بە ســـەردا بکێشێ، ئەوا پادشا و گەورەی وڵات، تا دوا چارەســـەری ئەم بارودۆخە پێکهاتووە، ناتوانێ ئاســـوودە بمێنێتەوە و هەر ئەمەش دەبێتە هۆی ماساندنی دڵی جەنابتان و خەفە بوون و دڵتۆقینی ئەو کرمە لاسار و دزێوە، کە تاکە هۆکاری چارەسەری نەخۆشیەکەتانە. ئەگەر حەزرەتی جاە و مەقام، ڕاتان لە سەر بێ هەر لەمڕۆ و بە فەرمانی شاهانە و لە تالاری قەســـرەوە، ئاگاداری دەردەکەیـــن و جاڕ چییەکان دەنێرینە شار و گوند و ئاوایی و تەنانەت کۆخەکانیش، بە هەموو چیـــن و توێژەکانی خەڵك ڕادەگەیێنین کە لەم پاییزەدا، واریاتی کۆشکی شاهانە لە یەک بە شەشەوە، دەبێتە دوو بە شەش و بێ ئەم لاولا و لە کاتی دیاریکراودا و وەکوو ســـاڵانی ڕابووردوو، لە

منتدى إقرأ الثقافي

سەر پردە بەردینەکەی شار وەردەگیرێت، ئەوەشی پێ زیاد کەین کە؛ هەر نافەرمانییەک سزای توندی هەیە و بۆ جاری یەکەم دەست بە سەراگرتنی ماڵاتەکەیەتی و بۆ دووهەم جاریش ماڵ و زەویەکانیەتی. جەنابی پادشا! ئەمە ڕێگەیەکی شیاوە تاکوو دەنگی نەیاران و ناحەزان و یاخیبووەکان هەڵبڕێ و ئێوەش بۆ سەرکوتکردنیان بکەونە هەوڵ و تەقەلا. بەو پێیە پلەی لێدانی دڵتان بەرز دەبێتەوە و ڕێخۆشکەرە بۆ هاتنە دەرەوە لەم ژیانە ئارام و دووپاتکراوە و زایەڵەی ژیانتان دەگۆڕدرێ. متمانەشتان بێ ئەم بیرۆکەیە، کاردانەوەی باشی دەبێت لە سەر حاڵ و ئەحواڵی بەرێزتان.

ئەم داستانە، سێ ساڵی ڕەبەقە دووپات دەبێتەوە و هەر جارە و لە پاییزدا و لە سەر وەختی خۆیدا، جەماوەر هوروژمیان هێناوە و لە سەر پردە بەردینەکەی شار، واریاتی شاهانەیان پێشکەش کردووە و هیچ کات، ڕێ نەکەوتووە؛ قرمە و هەڵایەک ساز بێت و سوپای تایبەتی شاهانە بکەوێتە سەرکوت و قەڵاچۆیان. ئەوا سێ ساڵ لەو دەسپێکە تێدەپەڕێ و هەر جارەیان وەزیر بە عابا زێڕ بافتە کەنارە ئاڵتوونیەکەی و سەندەڵە ڕەقەکانیەوە لە هاتووچووی تالاری قەسردا بووە و ڕا لە گەڵ ڕا پێی زیاتر لە ڕۆحم ناوە و ڕەنگە تا گەیشتووەتە ئێستا بە ئاستەم نووزەیەکی مابێ. هەر ساڵە و بەشێکی بە واریاتی شاهانە زیاد کردووە و تا هەنووکە، گەیشتووەتە چوار بەش، لە شەش بەش و ئەمجارەیان

منتدى إقرأ الثقافي

یەکی چینیێ دارکاریشی لە گەڵە، کە وەزیر ئەمڕایە؛ دەروازەی هومێدی بەڕووی ئەو دارکارییەدا کردووەتەوە. هەموو ساڵێکیش بە تەمای ئەوە بووم هەرا و هۆرایەک ساز بیێ و منیش ببمە تاکە بڕیاردەر و دیدەوانی لنگە فرتێی لە دار درانی دەنگ هەڵبڕ و یاخیبووەکان. بە جۆرێ تا سەر ئێسقان کەیفم پێی بێ و دڵم هەڵایسێ و چیتر لەم دەردە بیێ دەرمانە خەلاسیم بیێ. دوکتورەکانیش وتوویانە؛ بە پێی زانیارییەکانمان تا ئێستا، دوو بەش لە پارچەکانی دڵم کرمۆڵە بووە و تەنیا دوابەشی ماوە و ئەگەر، زوو فریا نەکەوین؛ ئەوا تەنیا حەسرەتباری بۆ گەلەکەمان دەمێنێتەوە. بۆیە ئەمجارە کە وەزیر پێی ڕاگەیاندم لە دواچینەکانی جەماوەرەکەوە کە لە سەر پردە بەردینەکەی شار ئاپۆرەیان داوە، هەڵا و قرمە ساز بووە و لە دوورەوە لە یاخیبوونێکی جەماوەری دەچیێ، زوو وەفدێکم بە سەرپەرشتی وەزیر، بۆ ڕوون بوونەوەی بارودۆخەکە و دانووستاندن لە گەڵیاندا، ڕەوانە کردووە و کەمێ ئۆخژن بە دڵم گەیشتووە و وا دیارە تربەی دڵم لە بەرزبوونەوەدایە. بەڵام تا وەزیر ئەم داڵانە دور و درێژەی قەسر دەپێویێ، کە لە ئەشکەوتێکی بیێ کۆتایی و بیێ کەنارە دەچیێ، لەوانەیە من؛ نیوە گیان ببم.

وەزیر، دوای ساڵیانی ساڵ، دەگاتە تەنیشت تەختی شاهانە، هەر دوو لەپی دەستی دەنێتە بان نافەکی و لێکیان گریێ ئەدا و لارەمل و لە ژێر لچیەوە دەکەوێتە گۆ:

منتدى إقرأ الثقافي

- قوربان! سەر و ماڵم بە فیدات بێ، ئەمجارەش ڕیسەکەمان بووەوە بە خوری!

- چۆن؟

- یاخیبوونێکی جەماوەری لە ئارادا نیە!

- ئەی؟

- تەنیا داوای ئاژەن و پاسەوانی زیاتر دەکەن، دەڵێن؛ ڕێژەیان کەمە و فریامان ناکەون و درەنگ بەرێمان دەکەن...

* بۆ بیرۆکەی ئەم چیرۆکە؛ یارمەتیم لە بابەتێکی فۆلکلۆر خواستووە.

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

٣ دار

■

لە گەڵ لێدانی تەشوێکەی، نرکەیێ لە هەناوییەوە، دەیپژماند و دوواتر، بە زەبری نووکەکەی، تەڵاشەیەکی لە لەشی دارچنارەکە دەپچڕاند. نرکە و جیرە.

... ڕاسپاردەی قۆپچە زیوەکەش، قۆپچەکانی زیو بوون. لەو ماوە کەمەدا، پێنجت لەسەرڕا بۆ خوارەوە و دوو دانەشت، لە سەر گیرفانەکانی بژاردبوو. یەک، دوو، سێ، چوار ...

. لە کوێی هۆمەر؟ گوێت لە منە کەڕ و کاس؟

ڕاسپاردەکە، بە دەم و فلّچ و زاراوەیەکی توورکییەوە، ئەمەی پێ وتبوو. پاشان هۆمەر، پاشەوپاش هاتبووەوە لای خۆی و گوتبووی:

. لە من بێ خەم بن، بەڵێنیم داونێ و لە سەر قەولەکەشم، ڕۆحم دادەنێم، بەڵام ئێوەش پیاو بن و لە ژێر قەولەکەتان دەرمەچن.

بەڵێنی بە ڕاسپاردەکە دابوو، تا کاتژمێر دوازدەی شەو، داواکارییەکەیان ئامادە بکا و لە گەرووی خاکدا هەڵینێت. لە

منتدى إقرأ الثقافي

گەڵ تەکانی تەشـــوێکەی، پوزوولکەی ئـــارەق، لە ژێر لوێچی جامەدانە کۆن و ڕەنگ ڕۆیشتوەکەیەوە، ڕووە وخوار دەخلیسکێ.

«بێ ئۆقرەیە و نازانێ، لە گەرمانە یا؛ لە شەرمان!»

- «هۆمەر! ئەمجارەیان، مێســـلێ جارەکانی گوزەشـــتە نییە، تەواو خۆتی پێوە ماندە و خەســـتە بکە، دەبێ زۆر مەحکەم و سفت و قەوی دروستی بکەیت. سەری ئەم دەفعە بوزورگە هۆمەر، زۆر بوزۆرگە و پاداشتیش چەورە، چەورا!»

شوێنی کەســـپ و ماڵەکەیان، پێکەوە بوون. کە لە ناوچەی فەیزوولا بەیگی، لە تەک خورشـــێ ژنـــی و لە دەردی گزیری و ســـەپانی و گاوانـــی هەڵاتبوون، لێرە بە نـــاوی دارتاش، خۆی گیرساندبووەوە. هەر زووش، دەم بە دەم لە ناو خەڵکیدا، بە هۆمەری دارتاش ناوی دەرکردبوو. لە تاو ئەوەی دەســـت و پێوەندی ئاغای ناوچەی خۆیان نەیبیننەوە بە ئاشکرا دووکانی دانەنابوو. قەناعەتی بە حەوشەی ماڵەکەیان کردبوو. لە بەرەوە، هەر نرکە و خنەی بوو، هەڵبەتە پیشـــەیەکی قورس و وەستایانە نا، بەڵکوو هێندێ کاری سووک و سانا کە بە هەر کەسێکت بسپاردبایە تا ڕادەیێ شارەزایی هەبوو. دوای ئەوەی شار لە لایەن پۆستاڵپۆشە قۆپچە زیوەکانەوە، بۆ دووهەمجار، دەســـتی بە سەرا گیردرا، جارناجارێ، بە نهێنی و لە ترسی بۆڵەبۆڵی خورشێ ژنی ولامی داخوازیەکانی ئەوانیشی، هەر چەندە بە نابەدڵی دەدایەوە. خورشـــێ کە تووڕە دەبوو، جەزمە دەیگرت و تا ئەو سەری کۆلانەکەیان، دەنگی هەڵدێنا:

منتدى إقرأ الثقافي

ـ خودا لە ئەزەڵەوە هەر بە سەپانی لە قووڕی کردووی، هەر بە بــێ عورزەیی لە گڵ ڕاهاتووی. ئەگینا خەڵکی بۆ هەموو دەبێ ماڵ و حاڵی باشــیان هەبێ و ئیمەش؛ ڕوومەتمان بە شــەپلاغان گەش ڕاگرین. هەک پشتت شــکێ بۆ ژیانێ بەرهەمت هێناوە. یاڕەبی لەوە کەڕ و کاس تر بی هۆمەر!

گەلێک جار هۆمەر وای لێدەهــات بڕیارێکی نەخوازراو بدا و ســەری هەلگرێ و ڕوو لە هەندەران بکا. بەڵام کە دواتر بیری لــە منداڵەکانی دەکردەوە؛ خۆی بە خوێڕیێ دەهاتە پێش چاو کە نەیتوانیــوە منداڵەکانی بە خێو بکا و جێی هێڵاون. ئەوکات هێور دەبووەوە و ئاوری ناخی دەتلیسایەوە. کوێخا وتەنی:

ـ «وەکوو دەستی کەر، دەکەوتە عەرزێ!»

خورشێ بە دەستێکی کەشەفەیێ و دوو چایی و قەندانەیەکی گڵی لە سەر و بە دەستەکەی دیکەی، دامێنی کراسە پڕ چین و لۆکەی گرتبوو و هاتە حەوشێ و چووە سەر وەختی هۆمەر:

ـ هۆمەرخان! ماندوو نەبی! کەیفت ســازە مێردە قۆزەکەم؟ چ دەبوو تــۆش ناوت هۆمەرخان بووایە و خاوەنــی کوێخا و گزیر و گاوان و بوویتایە. ئەوجار بە جووتە و بە ســواری ماینێکی قەدەم، بچووینایــە بازارێ و بە بەر چاوی عالەمــێ و لە بەر دووکانی سولەیمانە جووەی خشڵ فرۆش، ڕامانگرتایە و بچووینایە ژوورێ. دە دانــە گۆبــەرۆک و چوار دانە لاگیرە و پێنــج دانە ژێر چەنە و شــەپلاغە و گوارە و پاوانە و سەر پشــتێن و دونیایەک، شتی

منتدى إقرأ الثقافي

دیکەمان بکرپایە، ئەوسا من دەبووم بە؛ خورشیدەی تابان، ژنی هۆمەرخان و ڕەشیدی جاجان و خانەکەی خانان. هۆمەرخان! بۆ گوێم بۆ ناگری کەڕوکاس! دەڵێی بۆ داروپەردووی ئەم ناوە قسان دەکەم. هەر لە ئێوارەوە کە ڕاسپاردەکە، هاتووەتە ئێرە، ئیمانم نەچێ گۆڕاوی و لە هۆمەرەکەی جاران دەرچووی. دەبێ بۆنی دەوڵەمەندیت کردبێ. ڕەنگە لە بیری ئەوەدابی کە؛ پاداشتەکەت وەرگریت و توورمان هەڵدەی و بڕۆی ژنێکی دیکە مارە بکەی. قەدیمی بۆیە گوتوویانە: «کورد، هەر دەستی بە دەمی گەیشت و دەوڵەمەند بوو، لە خودای یاخی دەبێ و چیتر بە هیوای مەبە؛ یا زەلامان دەکوژێ یان ژنی مارە دەکات...» شەرتە بە شەرتی خودا، ئەگەر پاداشتەکەت وەربگری و نەمبەی بۆ دووکانی سولەیمانە جووەی خشڵ فرۆش و بە دڵی خۆم ڕازیم نەکەی، وەک عوزارە شێتی باپیر ئاغای، گڕ لە گیانم بەر دەدەم و ڕووسیای دونیا و قیامەتت دەکەم. جا جوان بیری خۆتی لێوەکە و بیکە ئاڵقە و ئاوێزەی گوێکانتی بکە، هۆمەر خانی دارتاش!

خورشێ دوایین قسەی بە دەم هەستانەوە کاتێ تەواو کرد کە ژیلەمۆی ڕوخساری، باوەشێن دەکرا. دەرکە داری وەتاغەکەشی بە دووای خۆیدا، بە ڕقەوە پێکدادا.

لە کۆتایی کارەکەیدا، لە دەلاقەکەوە؛ چاوێکی بە ناو ژوورەکە و منداڵەکانیدا خشکاندبوو. لەوێشەوە بە خورشێی وتبوو؛ تا کۆتایی ڕێ و ڕەسمەکە و وەرگرتنی دوا شاییەکانی پاداشتەکەی

منتدى إقرأ الثقافي

ناگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە. خورشێش بە زەردە خەنەییێ ڕەزامەندی خۆی دەر بڕیبوو.

... لەگەڵ سێ چوار کەسی ڕاسپاردەی قۆپچەزیوەکە، لە چەقاندن و هەڵنانی دوا دارەکە بووبوەوە. کزەی شەماڵی شەوێکی مام ناوەندی خاکەلێوە دوای ئارەق کردنەوەیەکی بێ وچان، لەرز کەوتبووە هەناویەوە. تەنیا لە بوومەلێڵدا و لە سەر تەپۆلکەیێ ئەژنۆکانی لە باوەش نابوون و چەناگەی خستبووە سەریان و لە هەیبەت و باڵای بەرهەمەکەی خۆی دەڕوانی:

. «هۆمەر! ئەمجارەیان مێسلێ جارەکانی گوزەشتە نییە. تەواو خۆتی پێوە ماندە و خەستە بکە ، دەبێ زۆر مەحکەم و سفت و قەوی دروستی بکەیت. سەری ئەم دەفعە بوزورگە هۆمەر، زۆر بوزۆرگە و پاداشتیش زۆر چەورە، چەورە!»

غەڵبە غەڵبێ بە سواری شەماڵ، گەنە مووەکانی گوێی، نەرمەژەن دەکرد و بە بێ خولق کردن، خۆی دە کردە خانەخوێی مێشکی:

. کوڕینە سەیری بەژن و باڵام کەن، چ دارێکتان دیتووە هێندەی من قیت و قۆز و رێک و پێک بێ؟ دارتاشەکەمان لە ناو هەر سێکماندا منی بە برا گەورە داناوە، برا گەورەیی لە خۆڕا نابێ. ئەرکی زۆرتری لە سەر شانە. دەبێتە کۆڵەکەی ماڵ. نابینن من چۆن بوومەتە کۆڵەکە بۆتان!

. کوڕە، کەم فشەفش بگرەوە، لەوەتی هەڵنراوی، یەکبین

منتدى إقرأ الثقافي

زمانت ناوێستێ، دەڵێی؛ ئاشــە ئاوییە دەسوورێ. بەردەوام دەڵێی: بەژنم وا، لاقم وا و کلکم وا! عەیبە پیاو باســی خۆی بکا، یەکێ لە نیشــانەکانی پیاوی گەوج و نەزان بە خۆدا هەڵوتنە. لە کۆنەوە گوتوویانە: «درێژ ئەقڵی لە کۆشیدایە!»

- پیاوی چاک بن، دوو قســەی باش بکەن، هەک داوەشێی بــرا چکۆلە! ئەرێ ئەو ورتە ورتەت لــێ چیە؟ کەم ڕژد و چاو چنۆک بە برا، تاکوو ئێســتا لە ناو ئێمە دا، بێ حورمەتی بە برا گەورەمان نەکراوە. گەورە و چکۆلەیی هەر ماوە. ڕاســتە دەڵێن: «پیاوی کورتە باڵا و گولەکە شەو و ڕۆژی حەوت جاران لە عەبد هیچ، لە خوداش یاخی دەبێ!»

ســەری هەڵبڕی. گوێی هەڵپەســارد. جگە لەو سێ دارەی بەرهەمــی چەنــد کاتژمێر هانکە هانک و مانــدوو بوونی بوو، کەســی دیکەی بەر چاو نەهات. تەزووێکی سارد، ویبرەی خستە هەناویەوە؛ «تۆ بڵێی لەم جۆرە کاتانەدا، دارەکانیش وە قســە بێن، بسم الله ...!»

دونیا لە ڕوون بوونەوەدا بوو. ســەرەتای پێو قەدەمی گزینگ لە خۆرهەڵات ڕا.

دەنگێ نەدەبیسترا بەڵام دەیگوت:

- «کوڕینە! دەزانن ئێمەش، ناومان چووە ناو ناوانەوە!»

لە ماڵەوەش خورشــێ، لە جێوبانەکەیدا، دەتلایەوە و خەونی بە ژێرچەنە و لاگیرە و پاوانەوە دەبینی ...

منتدى إقرأ الثقافي

تۆزاڵ

■

چل ســـاڵ لەمەوبەر، کەرتی ونبووی پازڵەکەی دۆزیبووەوە و بە سەرجەم مامۆستا و پسپۆڕەکانی ئەم بووارەی ڕاگەیاندبوو، بـــەڵام کەس تـــا ئەمڕۆ و دوابـــەدوای بە ئەنجام گەیشـــتنی توێژینەوەکان، ڕاشکاوانە نەیانتوانیوە، ددان بە حەقانیەتی بوونی ئەم دوا کەرتەی پازڵەدا بنێن...

□□□

دەرەجەی ســـی ســـیەکەی لە دوو تێپەڕانـــد. زەرداوەکەی هەڵکشاندە ناو سورونگەکەوە. چوارشەممۆی ڕابووردوو، کاتژمێر ٧:١٣ خولەکـــی ئێوارە بوو، دوای خوێندنـــەوەی ناوی لە لایەن مونشیەکەوە، بە گرێ قامکەکانی تەقولبابی کرد و دوای چوونە ژوورەوە، هەســـتی کرد، چوارپایەی تەنیشـــتی دوکتور، هێشتا هەر گەرمە. نیگای وەکـــوو تیغێکی عەمەل، چەقییە بزەی لێوی دوکتور. ئەوەندەی دیکە زۆپای ناخی بڵێسەی کێشا. پەنجەکانی خستە ناو یەک و قامکە قوڵەکانی کەوتنە هەڵسووڕان. هاوکات،

منتدى إقرأ الثقافي

ئەژنۆی چەپیشی کەوتە لەرە.

- بەڵێ گیانە؟!

سـێوی گەردنی، بە زەختەوە، هاووشۆیەکی کرد، ڕەنگە زەمەنـی ناو گەرووی، تەمووز بێ لە سـەحرای سـینا یا خود بیابانی لووت.

- دوکتور گیان! بە ڕاستی ماندووم. هێز و تەکانم لێ بڕاوە. قەرارم نەماوە. چیتر نایکێشـم. باسـکەکانم دەڵێی بە گۆشپاچ کوتراون و شین و ڕەش هەڵگەڕاون، گۆشتەکەیان هەلاهەلا بووە. مەحز بۆ ڕەزای خودا؛ چارەیەێ، فکرێ، ڕێ حەللێ...

□□□

... کە پسپۆڕەکان، کۆڕێکیان بۆ ڕاگەیاندنی دۆزینەوەی ئاڵقەی ونبووی ئەم زنجیرە گێڕا، دۆزێرەوە کۆنەکەی؛ یەکێک بوو لە بەشـدار بووە بانگهێشـتکراوەکانی ئەو ڕێ و ڕەسـمە جیهانییـە. هاوکات لە گەڵ پێشکەشـکردنی ئاکامی ڕەهای توێژینەوەکان، دوای چڵ ساڵ لێکۆڵینەوە و ڕاڤەکردنی شێلگیرانە و تەرخانکردنی ناوی یەکەم پێشکەشـکەر لە سەر ئەو ئەنجامە، هەنیسکی دا و فرمێسکی شادمانی هەڵڕژاند...

□□□

... دڵە خووڕپێی بوو. شـەلاڵی عـارەق. بە چاوپێکەوتنی زەرداوی ناو سـورونگەکە، هێڵنج بەرۆکی پێ دەگرت و شەپۆلی بە لەشی ئەدا. لەوە دەچوو؛ گیانی لە ژێلاوە لە گەڵ خۆی بێنێ.

منتدى إقرأ الثقافي

گەلێک جار، تا بن لەوزەکانی دەیهێنا. لە دەربیجەی زارییەوە؛ سەرە تاتکێی دەکرد و دەکەوتە چاوشارکێ.

- مزگێنیم دەرێ عەبدوولکەریم، هەواڵێکی خۆشم پێیە!

سەرلەنوێ، سێوی گەردنی، بە دژواری هەڵگەڕان و داگەڕانێکی کرد. بزەیەکی کەم تین و بێڕەنگیش، گوڵە زەردەی نیگای وەک گوڵە بەڕۆژە، کردەوە. لە ناو دەمی دوکتورەوە؛ یەک لە دوای یەک، سککەی تەڵا بەردەبووەوە سەر موزاییکە پێنج خشتەکیەکان. زرینگەیان دەهات و لە سەر لا گلۆر دەبوونەوە بۆ ژێر مێزەکەی. دەیویست؛ داموو کێتەوە و بیانچنێتەوە، بەڵام لە ناو هەواڵەکە، بڕست و جووڵەی لێ بڕابوو.

- دوکتور گیان! خۆم لە خۆمدا، کەلەلام. تکات لێ ئەکەم لەوە کەلەلاترم مەکە و دیسانەوە مەمجەڕێنە. مادام هەواڵەکە لەم وەزعە ئەسەفبارە دەرم بێنێ، شەرت بێ بە دڵی خۆت ڕازیتدەکەم.

- عەبدولکەریم! باش گوێ بگرە، ئەم شەو کاتژمێر ١٠ ی شەو، بە دیار هەواڵەکانەوە دانیشە و بە وردی سەرنجیان بدە. وەڵامی خۆت وەردەگری. وەک بیستوومە؛ مادەیەک دۆزراوەتەوە، لە سەداسەد، نەخۆشییەکەت چارەسەر دەکا. ئومێدت بە زاتی پەروەردگار بێ. ئەم چەند دەرزییەت بۆ دەنووسم، بەشکم دواجارت بێ نووسخەت بۆ دەپێچمەوە و ئەمجارەیان بە ساغی و سلامەتی بتبینمەوە.

منتدى إقرأ الثقافي

چوبووه ناخی ئەو هەمووه سککه زێڕەوه کە دانە بە دوای دانەدا لە زارییەوە دەپەڕینە دەرەوە و بەردەبوونەوە و زرینگەیان دەهات. سەری سووڕمابوو لەو نەهێنییە کە؛ بۆ تا ئێستا دوکتۆری بەم چەشنە نەبینیوە و چۆنە؛ ورگی بووەتە کانگا و خەزێنەی زێڕ و پەیتا پەیتا چەشنی تەرزەی بەهاری؛ دەکەونە سەر ئەو مۆزاییکە پێنج خشتەکیانەی ژێر قۆندەرەکانی...

□□□

... لەوە دڵنیابوو کە تەرخان کردنی تەواوی ساڵەکانی تەمەنی، بۆ گەیشتن بەم دەرەنجامە، بێ کەڵک و بێ سوود نەبووە و بە ڕاگەیاندنی ئەم پێشکەشکارییە، مرۆڤایەتی؛ لە تەم و مژی زانیاری زانستی و فیزیکاڵی سەرەتاییترین پێکهاتەی بوون دەرباز دەبێت.

«گرێکوێرەی ڕازی بەدیهاتنی بوون لە ئەزەلدا».

ئەم کەرتە ونبووەی پازڵی فیزیای بوون، ناوی: «تۆزاڵی خودا»یە!

□□□

... ناوی تۆزاڵی خودا، هەرای خستە مێشکیەوە. لە دەروونەوە خرۆشا. سورونگە ئانسۆلینەکەی ئاوقای تەلەفزیونەکە کرد. لە کونترۆڵەکە گەڕا... ئەی ئەگەر تۆزاڵی خودا، چڵ ساڵ لە ئەگەرا بووە و ئەمێستا بڕیاری دۆزینەوەی دراوە، بۆچی لە ڕابوردوودا؛ خەروار خەروار دەق و تۆماری کورت و درێژی مێژوویی و

منتدى إقرأ الثقافي

ئایینی، لە بەستێنی مرۆڤایەتیدا هەڵقووڵاون و ملیۆن ملیۆن بنی بەشەریان پێ لێخوڕیوە؟!

کونترۆڵەکـــەی بۆ نەدۆزرایەوە. جگەرەیەکی داگیرســـاند و بێ دەســـەڵات، لە سەر تراسی نهۆمی ســـەرەوە گیرسایەوە. لە ڕووبەڕوویدا، لەودیـــو گۆمبەزی مزگەوتـــی گەڕەکەکەیانەوە، مانگ قایم کرابوو. بانگبێژێ لە دووررا، تازە دەیویست؛ خەڵک بانگهێشـــت بکا، بۆ نوێژی خەوتنان. شـــاریش باوێشکی دەدا و تەمای بوو لە سەر پێخەفی خاک ڕابکشێ و دەستی بکا بە سەرین و لە حەوتەوانە و گەلاوێژ بڕوانێ ...

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

تەرمێک بە سەر دەستی درۆیەکەوە

■

تۆخ تۆخ مردووی، کەچی نکۆڵی دەکەن و دەڵێن؛ نەمردووی. بە ڕۆژی ڕووناک و لە بەر تیشکی تیژئاژەنی نیوەڕۆژی تەمووزی سینادا درۆ دەکەن. وەکوو کۆن نەماوە، بە ئەسپایی و لە مەشکەدا و کوولەکەدا درۆ بکەن، دەنگ هەڵنەبڕن، کە درۆشیان کرد، لە شەرمان ببزڕکێن. هەنووکە؛ بە بڵیندگۆ درۆ دەکەن، پڕ بە بۆشایی کۆڵان، شەقام، شار و وڵاتەکان، هاوار دەکەن، دەقیرێنن، دەقیژێنن، دەڵێن؛ نەمردوویت و درۆ دەکەن. لە ڕوو ناچن هیچ، مێشیش نابێتە میوانیان. تەرمەکەتە، گۆرەوشار دراوی و هێناویانە لە پشتیەوە چێوێکیان کردووە بە کۆڵەکە و هەڵیان ناوە، پیشان خەڵکی دەدەن. دەڵێن نەمردوویت و دیسانەوە؛ درۆ دەکەن. زەق زەق چاوت داپچڕیوە و زارت بە قەد زاری نەقەیەک کردووەتەوە. لارەمل وەستاوی. ئاوێنە؛ تەمی هەناسەت ناگرێ و شاڕەگت بە ترپە ترپ، هومێد بە ڕۆحت نابەخشێ. کەچی بۆ سەدان جار لە ڕوو ناچن و دەڵێن؛

منتدى إقرأ الثقافي

نەمردوویت و درۆ دەکەن. هەندێ جار منیش گومان دەمگرێ و پرسیارێ؛ وەکوو بۆربلینگ لە ناو کاسە سەرما هەڵدەخولێ. دێت و دەچێ و دێت و دەچێ... باشە ئەگەر ئەمە جەنازەی تۆیە، بۆ تا هەنووکە بۆگەنی نەکردووە و کرمەڕێژ نەبووە و دەعبا و مێرو و نەکەوتوونەتە گیانی؟ بێ ڕۆحە و نەماسیوە و نەگەنیوە؟ لە دوو ڕۆژ پتر، بۆنی لاشـــە، دەبێتە خولوێرکەی مێشک. کەچی بە درێژایی تەمەنــم، بوویتە خانە خوێم و هاوەڵێ بۆ چرپەکانم. کەس نەزانێ تۆ دەزانی؛ ڕۆژ و شـــەوم لێ نەبواردووە و بەردەوام بۆ ســـوکنایی دڵم دێمە لات و گرێکانی سفرەی دڵم دەکەمەوە. چەشـــنی ژنێکی دەســـت بەتاڵی بێ هاوەڵی پشت تەلەیفوون یا پیرەپیاوێکی لێکەوتووی تەمەن حەفتا ساڵ بەرە و ژوور، بە دڵ تامـــەزرۆ بێ یەکێک گوێی بۆ بگرێ. دۆ و دۆشـــاو تێکەڵ نەکەم. لە هەموو شـــتێ دەدوێم. لە فرمێســـکی ئاو و تنۆکی بـــاران، لە تەڕ بوونی باڵندە بێ لانەکان. لە مەلی بەهەشـــت و شەمشـــەمە کوێرە. لە دایک، لە خاک، لە زەوی. لە ئاســـمان و بـــاوک، لە پەرژین و قەفەزەی جوڕە. لە پانتایی دڵەوە تا بەر تەسکی عەقڵ. لە قوڕنەکانی دونیا. لە بیدایەتەوە تا کۆتایی.

«تێکیەوە دەدەم چەشنی؛ شێوی مجێورێکی قانعی لە خوا ترسی ئاوات مردوو!»

سەدان ساڵە ڕووبەڕووی من بە چێوێکەوە، بەندیان کردوویت و کاکیلکەت بەر بووەتەوە و ویترینی دەمت، ســـی و دوو ددانی

منتدى إقرأ الثقافي

گڕ دەنوێنیێ. کەچی دەڵێن؛ نەمردوویت و درۆ دەکەن.

لە یادمە یەکەم جار کە مردیت، ناوەڕاست ڕۆژێکی هاوین بوو. لاشـــەی بێ گیانت بە شانی کەسێکەوە لەرەی دەهات. بن دارە و دار و شـــوێنا و شـــوێنی پێ دەکرا. پەتای سەرگەردانی لێیدابوو. دەستەوەســـتان و بێ ئۆقرە و بێ حەژمین بوو. پەشیمان لەو کەتنـــەی کردبووی و لەوە سەرســـامتر؛ نەیدەزانی چی بە ســـەر تەرمەکەت بێنـــێ. وەڕەز و ماندوو لەبـــن دارە بەنێکدا بە دیار جەنازەکەوە هەڵترووشـــکا. بۆ یەکـــەم جاربوو ترس لە دڵیا شـــکۆفەی کرد، چـــرۆی دەردا و ڕەگی داکوتـــا. هاوتەریبی کوشـــتنەکەت؛ دڵی ماسی. هەستی کرد، دەف کوت دەکرێت. دڵە تەپەکەی دەیلەراندەوە. وەکوو کەســـێکی فێلێهاتوو؛ جار نا جارێ ڕایدەتلەکاند. لێرەدا بوو؛ کە تەنیایی، دەرفەتی لێ هێنا و خۆی خزاندە ناو دەمارەکانییەوە و بووە خانەخوێی ناودڵی.

«هەرکات تووشـــی دڵەکوتێ بووی، بیر لە تەنیایی وەکە. گومانت نەبێ، ئەوە، بە ئیشتیای خۆی ئەسپەکەی لینگ داوە، ئامبـــاز بە دەفەکە بووە و ئایەتی بێـــزاری و بێ قەراری و بێ دەرەتانی دەخوێنێت»

•

نەیدەزانی چـــی لەو تەرمە بـــکا. دەور و بەری پڕ بوو لە لوورەی گورگ و مڕەی چەقەڵ. داڵە کەرخۆر، تەنوورە ئاســـا بە ســـەر ســـەرییەوە دەخولانەوە. لە گەڵ هەر پۆمپاژێکی دڵی؛ گولوبولی تەنیایی لە جیهانی وجوودیا، دەستیان دەگرت؛ بە سەر

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەهۆڵ و کەلەبەرەکانیشدا و دەسەڵاتیان میخ ئاژەن دەکرد. چاو نەترسانە ڕۆ دەچوونە ناو مێشکی هەر ٢٠٦ ئێسقانەکانیەوە.

چاوی لە سەر هەرا و جەمبەڵی دوو قشقەڕە ئارامیان گرت. بە قەستی کوشتن کەوتبوونە گیان یەکتری.

«کوشتن لە ئەزەلەوە بەشێکی دانەبڕاوەی بوونەوەرەکان بووە، تەنانەت پەلەوەر و مەلەکانیش!»

یەکیان بە سەرکەوتوویی لە گۆڕەپانی جەنگێکی خوێناویدا هاتە دەرەوە. ئەوەش قەدەری ئەو قشـــقەڕەیە بوو کە بە دەســـتی هاوەڵ یا هاو ڕەگەزەکەی خۆی لە نیوەڕۆژێکی ســـوورەوەبووی هاوینێکی قاقڕدا بکوژرێ! پاشـــان بە دەوری لاشەکەیدا، سێ چوار جار باڵەکانی لێکدا و سنگ و موسەڵدانەی هەڵهێنا و بە تـــەوژم و بە گوڕ کەوتە؛ قاڕە قاڕ. وادیار بوو؛ شاهەنشـــاش بە سەپان ناگرێ. دواتر بە دەندووکێ و چنگۆڵەکانی کەوتە گیان زەوی هەڵکۆڵین. لێی سەرخۆش بوو. دواجار دەریدا. پاشان لاشە بێ گیانەکەی خزاندە ناوی و داپۆشییەوە و دای لە شەقەی باڵ و کەوتە شوێن چارەنووسێکی نادیار.

ئاوێکی ســـاردی بە لەشیا کرا. هەر تۆوی پەشیمانی کەم بـــوو، ئەویش لە ناخیـــدا گوورا. لـــە پەلەوەرێکیش کەمتر بوو. تەرمەکەی بەردەمی؛ تامی سوێری فرمێسکەکانی چێشت. داڵە کەر خۆرەکانی ئاســـمانیش گوێیان لە قوڵپەی گریانی بوو. لە ساتەوەختێکی کەمدا بە قەدد سەدد ساڵ چەمابووەوە. بڕستی نەما

منتدى إقرأ الثقافي

تەرمەکە چاڵ بکا. بە کاوەخۆ و هەنیسکدان، کەوتە چاڵکردنی ئەو جەنازەی بۆ خۆی کوشتبووی...

... لــە چاخەکانی دیکەشــدا و تا دونیا بــە دونیایە، تا داڵە کەرخــۆر و گورگ و چەقەڵ بوونیــان هەیە، من ناتوانم شاهیدیت بۆ نەدەم کە بەم دەستە لەرزۆک و پەککەوتانەی خۆم نەمکوشتووی. نەک کەڕەتێ، ســەدان کەڕەت. کەچی دەڵێن نەمردوویت و بە عامی ئاشکراش درۆ دەکەن ...

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

کۆنترین ئازاری ئەم شانشینە

■

چ شـــتێک لەوە جەرگ بڕترە کە ماوەیەکی دوور و درێژ، ئازارێ لە ناوەوە، بـــە هێمنی بن کۆڵت بکا و بتکا بە پرپۆڵە و هەڵتپرووێنێ و نەشـــتوانی بە هیچ جۆرێ دەری ببڕی. مەراقی بینە قاقات بگرێ و بتهێنێتە ســـەر دەروازەی فوغان و هەڵچوون. دڵـــت لە چێوە بەرێ و بیشـــەمزێنێ، بەڵام ڕێـــی ئەوەت نەبێ، گۆناکانت بە ســـوێراوی فرمێســـکەکانت بخەملـــێ و تامە بە سوێکەیان هەڵچێژرێ. دەیان ســـاڵە تامەزرۆی ئەوەم، جارێ لە جاران نزگەرەی هەنیســـکەکانم لە قووڵایی دڵمەوە هەســـت پێ بکەم و مەراقەکانم لە ڕەگ و ڕیشـــەوە هەڵکێشم و فڕێیانبدەمە دەرەوە، بەڵام مەخابن ترسێ ناهێڵێ. ترسێ لە مێژ ساڵە سەرتاپای جەســـتەی داگرتووم و بەرگێکی ڕەشی پێ پۆشیوم. ترس لەوەی کە نەکا دوای هەڵڕشـــتنی فرمێســـکەکانم، لووتم بەر بێتەوە و بماسێ و سوور هەڵگەڕێ و پاسەوان و ئاژەنەکانی سەر شەقام و چوارڕێیانەکانی شارەکەم پێم بزانن کە؛ هەنیسکم داوە و گریاوم و

منتدى إقرأ الثقافي

بەم تاوانەوە بمگرن و لە بنا کەپووم هەڵبڕن و ڕەوانەی گرتووخانە و بەندیخانەکانم بکەن.

لەم شـــارەمدا، کەس ناوێرێ بگری. زۆربەی خەڵک چوون دەمێکســـاڵە نەگریاون و فرمێســـکیان هەڵنەڕشـــتووە، هەستی گریانیـــان لە گرێژنە چووە و لە یادگەیان پەڕیوە. هەر لە زووەوە بە بیری دایک و بابیشـــم نا، بە بیری باپیرەکانم و زۆریش لەوە کۆنتر، پادشـــایەک بۆ خوێندن، گەورەترین کوڕی کە لە دوای خۆی پێ دەنێتە سەر تەختی شاهانە و دەبێتە جێنشینی، دەینێرێتە مەملەکەتـــێ لە باکـــوور. وا باو بووە کە لـــەو مەملەکەتەدا؛ خوێندنی باڵای بەڕێوەبردنی وڵاتیان فێر دەکردن و دوای ئەوەی شازادەکان ئامادە دەبوون بۆ لە سەرنانی تاجی شاهانە، دەگەڕانەوە بۆ زێدەکەیان و چاوەڕوانی مردنی باوکیان دەکرد. ئەم شازادەیە لە گەڕانـــەوەدا و لە گەڵ خۆیدا؛ هاوەڵێکـــی لە مەملەکەتی باکـــوورەوە هێنابوو. لە کاتی خوێندنەکەیدا لە فێرگە، لە گەڵی ئاشـــنا دەبێ و دەبێتـــە هاوڕێی نزیکی شـــازادە. لە تەواوبوونی خوێندنەکەیدا هەست دەکا؛ ئەگەر بە تەنیا بگەڕێتەوە وڵات و لێی دابـــڕێ، لەوانەیە بەرگەی ئەو دوورییە نەگرێ و زۆر بە خراپی بە ســـەریا بشکێتەوە. پێشنیاری پێدەکا؛ لێی هەڵنەبڕێ و نەبێتە ڕفیقی نیوەڕێ و لە گەڵیا بێ و لە دەورەی پادشـــایەتیەکەیدا، ببێتە وەزیری دەستە ڕاست و ڕاوێژکاری یەکەمی شاهانە. وەک گوتوویانە؛ ئەویش داواکارییەکەی شازادە ڕەت ناکاتەوە و بەڵێنی

منتدى إقرأ الثقافي

تەواو لە شـــازادە وەردەگرێ و زێدەکـــەی جێ دەهێڵێ و پێکەوە دەگەڕێنەوە بۆ ئەم شانشـــینە. دواتر شـــازادە؛ لە دوای مردنی باوکی و لە کاتی لە ســـەر نانی تاجی شاهانەدا، بەڵێنیەکەی خۆی دەباتە ســـەر و هاوەڵەکەی دەکاتە وەزیری دەستەڕاســـت و ڕاوێژکاری یەکەمی دەربار. وەک دەگێڕنەوە؛ شا زۆر مەدهۆش و حەیرانی ئەو وەزیرە دەبێ؛ لە زاناییەکەی، لە شێوەزارەکەی، لە ڕەنگی مووەکانی، لە چاوە شینەکانی و تەنانەت زۆر جاریش لە دڵیدا خۆزگە بۆ سیما ئاڵواییەکەی دەخوازێ کە ئەگەر منیش، دەم و چـــاوم ئاڵواوی بوایە، لە ناو دەســـت و پەیوەندی دەرباردا و لە مەجلیســـی ژنانی کۆشـــکدا، زیاتر دەکەوتمە بەر باس و بە چاوێکی تایبەت و جیاواز ســـەیر دەکرام. شـــا، لە لایەکەوە ئیرەیی پێ دەبرد و لە لایەکی دیکەشـــەوە شانازی پێوە دەکرد و گەلێک جار ئەمری بە ڕەشنووســـی کۆشکی شاهانە دەکرد و چەندین جار دووپاتی دەکردەوە کە لە نووسینەوەی ڕووداوەکانی ڕۆژانەی مەملەکەتتدا دەبێ ناوی ئەو وەزیرە باکوورییە، شـــان بەشـــانی ناوی شاهانە بە پێشگر و پاشـــگری لێوەشاوەوە تۆمار بکرێ، تا لە داهاتوودا و لە نەوەکانی تردا ئەم شـــانازی و کارە گرینگەی شـــاهانە، بە هەم وەرگیرێ و لە بیر نەکرێ. ئەم ڕێز لێگرتن و شـــانازی پێوەکردنە تا شـــوێنێک چووبووە پێش کە؛ وەزیر و ڕاوێژکاری یەکەمی شـــاهانە زۆر جار سەرخۆیانە و بێ چاوەدێری شا و مەجلیسی شاهانە، بڕیاری حوکمی دەردەکرد و

منتدى إقرأ الثقافي

پاشاش بە زەردەخەنەوە و بە ئامێزی کراوەوە پیرۆزبایی پێ دەگوت و ڕەزامەندی دەردەبـــڕی و گەلێک جاریش خەڵاتی دەکرد. لە سەر تەختی شاهانە هەڵدەستا و رووی دەکردە مەجلیسی شاهانە و بە دەســـتی ڕاستی تاجە زێرینەکەی سەری ڕاست دەکردەوە و دەیگوت:

ـ هەر کەســـێ بڕیارەکانی وەزیر بەڕێـــوە ببا، ئەوا حوکم و ئەمری شاهانەی بەڕێوە بردووە و هەر کەسێکیش سەر پێچیان لێ بکا ئەوا ســـەرپێچی کردنە لە ئەوامری من و گەورەترین تاوانی کردووە و سزاکەشی مردنە.

دەگێڕنەوە کە میللەت و جەماوەر، بە هۆی بڕیارە یەک لە دوای یەکەکانی وەزیر، تووشـــی بارگرانییەکی بێ وێنە ببوون، بـــە جۆرێ کە؛ بۆ ســـکاڵا و دەربڕینی ئێـــش و ئازارەکانیان، شـــوێنێکیان شـــک نەدەبرد و نەیاندەزانی ڕوو لە کوێ بکەن. ناچـــار لە پەســـتێو و ژوورەکانیاندا و دوور لـــە چاوی ئاژەن و پاســـەوانەکان، تێر بە دڵیان دەگریان و مەراقیان هەڵدەڕشت. بەم جۆرە، ئاســـوودەییان بە دەروونی خۆیـــان دەگەیاند و کەمێ لەو بارگرانییەیان کە، شان و ملی پێ داخستبوون و هێز و توانای لێ بڕیبـــوون، کەم دەکردەوە و ئۆقرەیان دەگرت. ئەمەش دەبووە هۆی ئەوەی کە دوابەدوای ئەم گریانە پڕ هەنیسکە لوتیان بەر ببێتەوە و ســـوور هەڵگەڕێ و بماسێ و لە دوورڕا پێیانەوە دیار بێ کە؛ تاوێ پێش ئێستا لە ژوورەکانیاندا و لە بێ دەرەتانیدا فرمێسکیان

منتدى إقرأ الثقافي

هەڵڕشتووە و هەنیسکیان داوە و کۆشی خەمیان لە باوەش گرتووە. گەر سووڕێکت بە ناو شاردا گێڕابا و لە خەڵکی ڕامابای و لێیان وردبوویتایەوە، کەسێکت بەدی نەدەکرد کە لووتی بەر نەبووبێتەوە و سـووور هەڵنەگەڕابێ و نەماسیبێ، لە دووکاندار و حوجرەچی و عارەبانە چیەوە بگرە تا ئاسـنگەر و دارتاش و تەنانەت؛ وەرزێڕ و جووتیارەکانیش. بە هەر کەسێ دەگەیشتی، زوو دەستێکی بە کەپوویەوە هەڵدەپەسارد و لە شەرماندا، دایدەپۆشی و دەیشاردەوە. ماوەیەک لە وڵاتانی دەوروبەردا ناومان بە؛ وڵاتی لووت ماسیوە سـوورەکان دەرکردبـوو. تاجر و بازرگان و گەشـتیارەکان کە؛ لە هامووشـۆی دراوسـێکان و مەملەکەتانی دیکەدا بوون، ئەم هەواڵەیان دەهێنایەوە تا؛ کۆشـکچییەکان و وەزیر و ڕاوێژکاری یەکەمی شـاهانە، بەمەیان زانی. وەزیر، ئەم بیستنەوەی لا گران هات و بە هێند و بە سـووکایەتی بەرامبـەر بڕیارەکانی خۆی تێگەیـی و بە پەلـە کەوتە هەوڵ و تەقەلا و لە ئەنجامیشـدا، سەیرترین بڕیاری تەمەنی خۆی دەرکرد:

- بۆ سـەرجەم دانیشـتووانی ئەم پاشانشینە بە هەموو چین و توێژێکەوە؛ لەم ڕێکەوتەوە لە هەر شـوێنێکی وڵاتدا، بێجگە منداڵی تا تەمەن پێنج سـاڵان، هەر لووت ماسـیوێ، تەنانەت ئەگـەر؛ بە زەرگەتـەش ئەنگێوترابێ و پێـوەی درابێ، مادام بکەوێتە بەر دەسـتی پاسـەوان و ئاژەنەکانی حوکومی، سەرەتا و لە جێدا و لە بنەوە لووتی دەبردرێ و پاشـان ڕادەسـت دەکرێ

منتدى إقرأ الثقافي

بۆ بەندیخانەکان و تا کۆتایی تەمەنی دەبێتە میوانی مشــک و جرجەکان. ئەوەشــتان لە بیر نەچێ کە؛ بە هیچ شــێوەیەک لەمەودووا پرسە و سەرەخۆشی نامێنێ و هەڵدەگیردرێ. هەر بەم بۆنەیەوە، ڕاشــکاوانە پێتان ڕادەگەیەنین کە؛ ئەمە دوا بڕیارە و ئاســانکاری بۆ کەس ناکرێ، گوزەشتمان لە کەس نییە، پیر و جوان لێک ناکەینەوە و هەموان بە یەک چاو سەیر دەکەین.

کۆشکی شاهانە، بڕواری .../.../...

دەگێڕنەوە کە؛ مقۆ مقۆ دەکەوێتە شــارەکە و کۆشــکی شــاهانەش دەگرێتەوە، دەربارییەکانیش بەم حوکمە سەرسام دەبن. خەڵکی دەیانگوت؛ تا ئێستا مێژوو لەم جۆرە بڕیارەی بە خۆیەوە نەدیتووە و بە ســەیر و ســەمەرەیان ناوزەد دەکــرد. دەیانگوت: مەگەر مرۆڤ دەتوانێ پێ نەکەنێ؟ دەتوانێ نەگری؟ دەتوانێ نەڕوانێ؟ دەتوانێ... ئەم پرســیارانە بە گوێی شا گەیشتنەوە و لە کۆشکە تایبەتەکەی خۆیدا و بۆ ئێوارە خوانێک بانگهێشتی وەزیری کــرد. دوای بەزم و ئاهەنگێکی شــاهانە، لە کاتێکدا دەفرە ئاڵتوونیە نەخشــێنراوە پڕ لە شەڕابەکەی بە دەستەوە بوو، بە لاوژەوە کەوتە ســەروکاری وەزیر و لەم بڕیارەی پرســی و بۆ وەڵامی پرسیارەکان گەڕا. وەزیر وڵامدەرەوەیەکی بە توانا بوو:

- قەدەم و پێڵاوی شاهەنشــا، ســەر پێلوو و گلێنەی چاوم، منی خزمەتکاری متمانە پێکراوی بنەماڵەی شــاهانە، هەموو کات هەوڵم داوە بە دڵ و بە مێشــک ئەویندار و ئەمیندارێکی

منتدى إقرأ الثقافي

ڕاســـتەقینەتان بم و بە هەموو نرخ و شـــێوەیەک پارێزگاری لە تەخت و تاجی شـــاهانە بکەم، ئایا دەکرێ منی لانەواز و خاکی ژێر پێی ئێوە، بڕیارێکی گرینگی لەم چەشـــنە بە بێ لێکدانەوە دەر بکەم و بیر لـــە دەرەنجامەکانی نەکەمەوە. خاتری حەزرەتی عالی موستەحزەرن کە؛ خوداوەندی سوبحان زۆر لە بەندەکانی بە کەڕی و تەنانەت بە کوێری هێناوەتە بوون. ئەوەش دەزانین کە؛ ئەم بەندە کـــەڕ و کوێرانە لە هەر کۆمەڵگایەکدا ژیابن، بە بێ وەیترین و ئارام ترین کەســـەکان ئەژمێردراون و زەرەریان بۆ هیچ حوکومەتێک نەبووە و بەردیان نەخســـتووەتە ئەستۆندکی هیچ حاکمێکەوە. پادشـــا سەلامەت بێ، هەمووشمان ئەوە دەزانین کە هیچکام لە کارەکانی خوداوەندی ســـوبحان بێ حیکمەت نین و لـــە خۆڕا ڕۆ نەکەوتوون. دوای تێفکرین و وردبوونەوەیەکی زۆر بەم ئەنجامە گەیشتووم کە هەموو ئەمانە نیشانەن و بۆچی ئێمە تا ئێستا نەمانتوانیوە دەرکی پێ بکەین؟ خوداوەندی سوبحان بە ئاشکرا بە نیشـــاندانی ئەم جۆرە کەسانە بە ئێمەی ڕاگەیاندووە کە؛ مرۆڤ ئەگەر کەڕ بـــێ و ئەگەریش کوێر، دەتوانێ ژیان بەرێتە سەر و وەک هەموو مرۆڤەکانی دیکە تەمەنی هەڵکێشێ بۆ نوەد و بەرەو ژوورتریش، دەشـــتوانێ وەک ئەوانی دیکە، نان بخوا و سەردانی مەبال بکا، بەڵام لەوانی دیکە قانعتر و بێ وەیتر و بێ زەرەرتر بێ. خۆ ئێمە داوای کەڕ و لاڵ بوونمان لە خەڵکی نەکردووە، تەنیا داواکارییەکی بچووکمان بووە، ئەویش نەگریانە.

منتدى إقرأ الثقافي

کاتــێ مرۆڤ بتوانێ بە کەڕی و بــە کوێری بژی، نەگریان، لەوانەیە زۆر ســاناتر بێ، ئەمەش تەنیا مەسڵەحەتی شانشین و لە ســەرووی هەموانەوە؛ مەسڵەحەتی ئێوەی بەڕێزی تێدایە. بەم بڕیــارە خەڵکانێ کە چاویان بە تەخت و تاجی شــاهانە هەڵنایە و ناشــتوانن بە هیچ شــێوەیێ دەری ببڕن و تەنانەت لە گریان و هەنیسکدانیش بە دوور کراون، بە شێنەیی و وردە وردە، لە ناخەوە دەپروێن و دادەڕمێن، ئەمەش وادەکا؛ بێ ئەوەی ئێمە ڕاستەوخۆ، هەوڵی لە ناو بردنی نەیارەکانمان بدەین، بپووکێنەوە و بە ئارامی بفەوتێن و لە ناو بچن.

دەگێڕنەوە شــا، کە بە گوێی دڵ، ســەرنجی وەڵامەکەی وەزیــری دەدا، کتوپڕ لە جێگەکەی ڕادەپەڕێ و ئامبازی وەزیر دەبێ و ســێ جار ناو دەمی ماچ دەکا، دواتر بیری کەوتبووەوە کە؛ خودا بۆیە یەکێ لە براکانی بە کەڕ و کوێری هێناوەتە سەر دونیا و لە پەنا گوێیا و لە کۆشــکی شاهانەدا جێگیری کردووە تا ئەم تێیبفکرێ، بەردەوامیش سەرکۆنەی خۆی کردووە کە بۆ تا هەنووکە و دەرچوونی ئــەم بڕیارە و ڕوونکردنەوەکەی وەزیر، هەســت و فامی بەم دیاردەیە نەکردووە و پێی نەزانیوە. پاشــان ڕۆژێ بۆ پشــتگیری بڕیارەکەی وەزیر و ڕاوێژکاری یەکەمی شاهانە لە کۆبوونەوەیەکی گشــتیدا کە تەنیا بۆ ئەم مەبەستە پێکهاتبوو، بە شــێوەیەکی ڕەســمی بڕیارەکەی وەزیر دەکاتە یاسایەکی نیشتمانی و ئێستاشی لە گەڵدابێ؛ بووەتە نەریتێکی

منتدى إقرأ الثقافي

شـــاهانه و جیل به جیل لەم شانشینەدا بە توندترین شێواز ڕەچاو کراوە. لەو کاتەوە مەگەر بە ڕێکەوت، دوای ئەوەی ژمارەیەکی کەم بە هۆی لووت بەربوونەوە و ماســـین وســـوور هەڵگەڕانی، کەپوویان لە دەســـت دا و کەوتنە زیندان و حوکمی هەتاهەتاییان بە ســـەرا بڕدرا، چیتر زۆربەی نێزیک بە تەواوی خەڵك، گریان و هەنیســـکدانیان لە بیر بردەوەتەوە و بە دەگمەن دەتوانرێ؛ لووت ماســـیوێ لەم شانشینەدا بدۆزیتەوە، کەچی ئەم ئازارە بە سوێیە لە مێژ ســـاڵە لە دڵی مندا نەمردووە و پەنگی خواردوەتەوە، بەڵام ســـەد مەخابن، ترسێ ڕێگرمە و چاوەکانیشم وشکارۆن و تامی سوێری فرمێســـکیان لە بیر چووەتەوە. سەد خۆزگەش بە باوکە ئادەم و دایکە حەوا، بەبێ ئەوەی ترسیان لە هەڵکەندنی کەپوویان بووبێ تاوێ بە قاقاوە بوون و تاوێکیش بە گوڕ و بە لێزمە و بە ئاشکرا گۆناکانیان بە بارانی فرمێسک خەملاندووە ...

منتدى إقرأ الثقافي

منتدى إقرأ الثقافي

بڕیار

■

... تەنیا و چاوەڕوان و سەرلێشێواو، لە سەر چوارپایەیێکی گوڵمیخکراودا، چەشنی ڕەگەی دار گوێزێ، کە نیوەی لەشی لە ژێر خاکڕا دەرکەوتووە، لەوپەڕی ڕووبەرێکی چیمەندا و ڕوو بە دەرگەی جام ڕەشی ئۆتۆماتیکی ساڵۆنی فڕۆکەخانەکە، چوارمیلکەم داوە. دەڵێی؛ تاقە دارێکی چەماوەی بە ساڵاچووم، هەزاران ساڵە تەمەنم. بێ جووڵە و بێ سرتە، سەرپۆپ و پەلەکانیشم نوشتاونەتەوە وچەناگەیان بە ئەژنۆکانمەوە نووساندووە، تا ئێستاش بڕیاری سەفەرێکم نەداوە، نەک توانای سەفەرم نەبووبێ، بوومە، بەڵام دڵم ساغ نەبووەتەوە. دڵەراوکێمە و شوێنەکەم بۆ دەستیشان نەکراوە، وابڕیارە ئەمڕۆ، دوابڕیار بدەم و خۆم یەکلایی بکەمەوە. زۆرجار کەوتوومەتە بەر تەوس و توانجی هاوەڵەکانم. زۆربەیان، چەندین جار چوونەتە سەفەر و گەڕاونەتەوە و کە منیان لێرە بینیووەتەوە، پێش ئەوەی زمانیان بگەڕێ، لە دووررڕاو بە تەوسەوە، زەردەخەنەیەکیان هەنارده کردووم. یەکیان ئەوەتانێ، دیارە لە

منتدى إقرأ الثقافي

سـەفەر گەڕاوەتەوە، هیلاک و ماندوو، تۆزاوی و سـەرویەرگ شـێواو. دەست و پێ سپی، دەڵێی؛ بە گەچی قوتابخانە، لە سەر تەختە ڕەشـەکە، سەر لە نوێ نیگارکێشیت کردووەتەوە. گومانم نییـە جانتاکەی پڕە لە دیاری و شـتومەک. قورس دیارە و بە زەحمەت وەدووی خۆیدا ڕایدەکێشێ:

- سەفەر سلامەت، کاکە چیا!

- ئەوە هەر لێرەی بابان خراو!

- ئەزەل و ئەبەدم لە یاد بردووەتەوە و نابینی لە جیا سـەفەر، دڵم بەم سمێڵانە خۆش کردووە؟!

پیاوی چابە کوڕە! بەوە دەڵێی سـمێڵ، یان دەسکە کەوەر!

هـا.. بیانگرە، ئـەم کتێبانەیان بە دیاری بۆ نـاردووی؛ هەزار تونێکانی بۆرخێس، سـەد سـاڵ تەنیایی مارکیز، ... فۆئێنتێس و یوپاز و خووسـێ مارتی و... پێم گوتبـوون؛ هاوەڵێکم هەیە، هەمیشـە تەنیا و چاوەڕوان و سەرلێشواو، لە ڕوویەڕووی سالۆنی فرۆکەخانەدا و لە سـەر چوارپاییەکـی گوڵمیخکراودا، تەمای سـەفەری هەیە و تا هەنووکەش دڵی ساغ نەبووەتەوە بەرەو کوێ بڕوا. ئەوانیش بە تێکڕایی گوتیان: ئەمانە خەریتەی سـەفەرن، بیان بە بۆهاوەڵەکەت، بەشـکم ڕووە و دالانی زەمەن و بە سواری کیسەڵێکی باڵدار بهاژووێ!

لە دیارییەکانیرا، لێت ڕوونە؛ ڤیزای سەفەرەکەی ئاراستەی بەرە و کام مەملەکەتە بووە. پاش هەواڵپرسـینێکی کورت، لێت

منتدى إقرأ الثقافي

دوور کەوتەوە و بوو بە تارماییەک و بە تەوژمێکی لێڵدا ڕۆچووە گەرووی زەمەنەوە. بەڵام هەستتت کرد بۆن و بەرامەی پێپی تەنیاییەکەی جێما. لە بۆنی تەقینەوەی هەوڵ سەرچاوەی هەسارەکەمان دەچێ. نێزیک لە بێ و بۆنی بارووتی چرکەی چەخماخەی تفەنگی ڕاوچییێ لە کاتی هەوازەنیدا، لەوانەیە بەم زووانەش نەڕەوێتەوە. بۆن بە بەرگ و لاپەڕەی کتێبەکانیانەوە دەکەی، قامکت لە سەر لاپەڕەکان، بە کاوەخۆ دەبزوێنی و چەشنی سەگورگێ؛ لمۆزی لێ دەخشێنی. خۆیەتی، بۆنی جگەرە بەڵگە قاوەییەکانی کووبا. ئەستوورەکەیان دەنێیتە بەر سووکە هێزێکی ددانەکانت و بە تامەزرۆییەوە دایدەگیرسێنی و ڕووماڵی شەپکەکەت دەنێیتە پاشە سەرت و لاق دەخەیتە سەر لاقت. لە سەد ساڵ تەنیاییدا، نووقم دەبی. گیرسانەوەت نییە و دەڕۆی بەرە و ناخی هەزاران ساڵی تەنیاییش. ئەسڵەن دەبێ بە دەزگیرانت و پێکەوە دەچنە سەر ڕووبەڕێکی سەهۆڵبەستووی بەریەرین و وەجووتە دەکەونە سەما. لە گەرووی گوڵە وەنەوشەی گرامێکەوە؛ ژەنینێ دێتە گوێ. دەڵێی؛ لە ئەزەلەوە ساحێب دەزگیرانی. دەڵێی؛ پێکەوە، هەزاران ساڵە مەشقی سەما دەکەن، چەشنی توانەوەی گۆشتی دوو مۆمی هەڵایساو، لە نێو یەکدا دەتوێنەوە... دواتر، بە شەقام و کۆڵانەکانی تەنیاییدا دەکەویتە شوێن پێی؛ گابریل گارسیا مارکیز. لاپەڕە بە لاپەڕە و لۆ بە لۆ. دەنیشێیتە نێو گالیسکەی خەیاڵ و بە پەیژەی دووکەڵی بۆنداری

منتدى إقرأ الثقافي

تەنباکووی جگەرە بەڵگەکەدا هەڵدەزنێی...

- «فرۆکەی جۆری تۆپۆلۆف، کاتژمێر ١٢ی پێش نیوەڕۆ، بە کاتی ناوەندی ڕۆژهەڵاتی ناوین، لە شـــاری مۆســـکۆڕا، تا پێنج خوولەکێ دیکە دێتە نیشتن!»

بـــە دەم بانگەوازەکەڕا، لە گالیســـکەکەوە بـــەر دەبمەوە و دەکەومەوە سەر چوارپایە گوڵمیخکراوەکە. ژاوەژاو و هەراهەرای ســـەفەرە. جارناجارێ و بە بێ کۆکە و بەدەم باوە و بە دەنگێکی زیکەداری ژنانەوە، چەشـــنی بێچووە مەیموونێک کە لە پشـــتە ملمەوە ئامبازی ســـەر و کوێلاکم بێ و بە مســـتە کۆڵە بەربێتە کاسەسەرم، سەرلەنوێ دەمهێنێتەوە سەر جێی یەکەم و دەمخاتەوە بیری سەفەر. تاکوو ئێستاش نەمتوانیوە بۆ ئەو سەفەرە، شوێنەکەم دەستنیشان بکەم، ئەوەش وام لێدەکا بە دەنگە زیکەدارەکەی ئەم ژنە کەڵەباب سیفەتە، تەواوی مووی لەشم، قنج و قرژ ببنەوە. دووبارە ڤیززەی نیگام دێ. دەڕوا و لە سەر جانتای کۆڵی کیژەڕێبوارێ ئۆقرە دەگرێت. بە موبایلەکـــەی و بەدەم ڕێوە؛ نوقمی چێتە. لە سەر شاشەکەی هاتووە:

«داواکارییەک بۆ سەرجەم ڕدێن دار و بێ ڕدێنەکانی دونیا؛ ســـەرجەمی پێتەختەکانم تێکەوەدا، لە مێترۆکاندا هەڵمیزتووە، بوومەتە کەڕەناژەنی ســـەکۆی پاپـــۆڕەکان، خەونووچکەم پێ نەمـــاوە بۆ فڕۆکەیەکی تر، بە هەڵۆیی لـــە کلیمانجارووداا بێ نێچییر ماومەتەوە، قەبرە کۆنە بە سالاچووەکانیشم گۆڕەوشارداوە،

منتدى إقرأ الثقافي

مەخابن مام بەختەوەرم بزر کـــردووە، نەمدۆزیوەتەوە. تکایە؛ هەر ڕدێن داریێ، لە هەر شـــوێنێکی ئاســـماندا و هەربێ ڕدێنێکیش، لە هەر شـــوێنێکی زەویدا، وەبەر چاوتان کەوت، بەم ناونیشانەی خوارەوە، ئیمەیلێکم بۆ هەنارده بکەن.

بە سپاسەوە؛ برازا وێڵەکەی مام بەختەوەر...»

ئانتوان چیخـــۆف نییە! نازانم، ڕەنگە ئەویش بێ. ئەوەتانێ، نەمگوت:

- «چاوەڕوانی، مرۆڤ تووشـــی دەستەوەستانی و شپرێوی دەکا. وزەی دیدەکانـــی دەبا و بە لەوەڕیش ســـەر وڕێنە و باو و بالۆرەی دەخا.»

بە چاویلکە بەندارە گردەکانیڕا، بە ڕیش و سمێڵە درشتە ماش و برینجیەکانی و کاتژمێـــرە گیرفانییەکەیڕا، گومانم نامێنێ. جانتاکەی بە دەستی ڕاستی هەڵگرتووە. ڕوو لە منە و بزەیەکی تەوساوی سیمای لە قەرینە ترازاندووە. هەنگاوەکانی ڕەنجدەرانەن و دەڵێـــی گوڵمیخن بە زەویدا دەکوترێن. پاپیۆنە ڕەشـــەکەی لە قایمیان، ڕەگی لاملی ماساندووە. فریای خۆ کۆکردنەوە ناکەوم. بە هێما دەڵێ:

- «ئەمانەتیم پێیە»

دوا دانانی، ڕادەبووریێ و دەمـــی مـــنیش دەبێتە تەڵەی تەقیو.

«ئەو عاشقی مەرگە.. بووریس ئاکونین، ڕۆحە زیندووەکان.. دیمێتری بایکۆڤ، ٢٠١٧.. ئوولگا ئوسلاونیکوا، مێترۆی٢٠٣٣..

منتدى إقرأ الثقافي

دیمیتری گلۆخۆفسـکی و کڵاوی ترسـی ڤیکتۆر پۆلوین»ە ئەمانەتیەکەی. لە پارچەکاغەزێکدا، لە سـەرووی کتێبەکانەوە نووسراوە؛ ئەمانە خەریتەی سەفەرن، بیان بە بۆهاوەڵەکەت، بەشکم ڕووە و دالانی زەمەن و بە سواری کیسەڵێکی باڵدار بهاژووێ.

لێت دوور کەوتەوە و بوو بە تارماییەک و بە تەوژمێکی لێڵدا ڕۆچووەوە گەرووی زەمەنەوە. بەڵام هەستت کرد؛ بۆن و بەرامەی پیپی تەنیاییەکەی جێما. لە بۆنی تەقینەوەی هەوەڵ سەرچاوەی هەسـارەکەمان دەچێ. نێزیک لە بێ و بۆنی بارووتی چرکەی چەخماخەی تفەنگی ڕاوچییێ، لە کاتی هەوازەنیدا. لەوانەیە بەم زووانەش نەڕەوێتەوە.

دەڕوانیتە خەریتەکان؛ ڕێگاوبانەکان، تابلۆی سەردووکانەکان، ئێتیکێتی مروورەکان، ڕێنوێنی سـەر شەقامەکان، کۆڵانەکان، تەنانـەت چوارچێوەی داری قەنەفەکان؛ تووسـکای ڕووسـە. هەویری کاغەزی کتێبەکان؛ سـەرفی ڕووسە... چاویلکەکەت دەکەیتە چاوت. دەبیتە زەرگەتەیەک و بە وشـەکانەوە ئەدەیت. پیتەکانیش بەدەر ناکەیت. ماندوو نابی. هەدا نادەی. لە وشەیێ دەگەڕێیـت؛ کەوییە و خۆماڵییە. لە شـوێنگەیێ دەگەڕێی؛ لە دڵ و ڕۆحتدایە. لە سەر پانتایی نەخشەی ڕووسیەڕا بۆ شارێکی بچووک دەگەڕێی؛ پێشینیان و مێژوو وانان، ناویان ناوە:

«هەڵەبجە...!»

منتدى إقرأ الثقافي

ڕەنگە ئەم گەڕانە دژوار و لە هەمان کاتدا بێ ئاکامە بێت کە دەتوانێ بە جۆرێک براکوژی، ناکۆکییەکانی مرۆڤ لەگەڵ خودا و نەفرەت لە بێ عەدالەتی پاساو بداتەوە و ئەو ئیزنە بە مرۆڤ بدات کە بەردەوام لە گەڵیاندا بژیت،... ژیانێکی ئازاراوی، کە لە گەڵیا بیرکردنەوەیەکی ئەبەدی و ئەزەلیش ڕێ دەکا. گەڕانی نووسەر لێرەدا خوێنەر بیری ئەفسانەی سیزیف دەخاتەوە. بەڵام بەو جیاوازییەوە کە کۆی کاراکتێرەکان لێرەدا نە تەنیا لە ڕێگای کردەوە، بەڵکو لە ڕێگای وشەیشەوە ڕاستەوخۆ پەیامێکی خەمناک بۆ نەوەکانی داهاتوو بەجێدێڵن. پەیامی نەگەڕان و مل کەجکردن لە ئاست شکستی ئەوانەی ڕابردوو و پەلکێشکردنی بۆ ئیستا وەک تەنیا ڕاستیی ژیان و بوون ...

دیزاین: ئازاد سورخی

گوتار

ISBN:978-600-5647-48-8

9 786005 647488

قیمەت: ٥٠٠٠ تمەن

منتدى إقرأ الثقافي